

VINERI 4 IULIE 2003 • ANUL LIII NR. 27

FOAIA românească

FONDAT ÎN 1951

60 FORNIMI

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Când muzica se îmbină cu smerenia spiritului

Oaspeți princieri la Giula

Concerte la poalele turnului Centrului Cultural Român

CALENDAR ORTODOX

7 iulie, luni – Sf. Mare Mc. Chiriachi; Cuv. Toma din Maleon și Acachie de la Scara.
8 iulie, marți – Sf. Mare Mc. Procopie; Sf. Mc. Teodora; Sf. Epictet și Astion.
9 iulie, miercuri – Sf. Sfinții Mc. Pangratie și Chiril; Sf. Mc. Andrei și Prov.
10 iulie, joi – Sf. 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei; Sf. Teofil, Episcopul Alexandriei.
11 iulie, vineri – Sf. Mc. Eufimia; Sf. Olga împărăteasa; Sf. Marcian.
12 iulie, sâmbătă – Sf. Mc. Proclu și Ilarie; Sf. Veronica.
13 iulie, duminică – Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Cuv. Ștefan Savaitul. Duminica a IV-a după Rusalii.

Citatul săptămânii

„În fiecare țară / cele mai multe rele nu vin de pe afară, / nu le aduc străinii, ci ni le face toate / un pământean de-ai noștri, un rudă sau un frate.”

Grigore Alexandrescu (1810–1888)

AGENDĂ

7 iulie

1887 – s-a născut pictorul francez *Marc Chagall*.
1922 – în Franța, la Paris, s-a născut *Pierre Cardin*, creator de modă.

8 iulie

1621 – s-a născut celebrul autor francez de fabule *Jean de la Fontaine*.

1838 – s-a născut inventatorul german *Ferdinand Zeppelin*. Publicul mai larg îl cunoaște ca pe părintele navei aeriene.

1899 – *Ion Agârbiceanu* debutează publicistic în „Unirea” din Blaj cu poemul „Amin-tiri”.

9 iulie

1600 – Mihai Viteazul întemeiază *Mitropolia Românească din Transilvania*.

1845 – apare la București revista „Universul”.

10 iulie

1509 – s-a născut *Jean Calvin*, reformator religios francez, fondatorul calvinismului.

1851 – a murit *Louis Jacques Mande Daguerre*, fotograf francez, inventatorul dagherotipului.

11 iulie

1714 – Academia din Berlin hotărăște alegerea lui *Dimitrie Cantemir* ca membru. Este pentru prima dată când un român a fost ales într-un for științific internațional.

1937 – moare compozitorul american *George Gershwin*.

12 iulie

1797 – a murit, la București, *Ienăchiță Văcărescu*, poet, filolog, istoric român.

1882 – s-a născut matematicianul român *Traian Lalescu*, unul dintre fondatorii teoriei ecuațiilor integrale, autor al primei lucrări sintetice importante în acest domeniu din literatura științifică universală.

13 iulie

1793 – s-a stins din viață revoluționarul francez *Jean-Paul Marat*, născut în Elveția.

1985 – în Anglia și în America, a avut loc în aceeași zi concertul de mare amploare cu scopuri umanitare, LIVE AID.

Concurs despre vremuri trecute

Fundația „Pentru Cultura Română din Ungaria” publică un concurs pe tema Revoluției de la 1848-49, intitulat „Din vremuri trecute...”. Se poate concura în două domenii: cu o lucrare de istorie locală în legătură cu evenimentele revoluției de la 1848-49 (evenimente istorice, prezentarea unei personalități locale, prezentarea tradițiilor populare în legătură cu acest eveniment – povești, legende, cântece) și cu diferite obiecte, fotografii, vestigii materiale de la mijlocul secolului al XIX-lea. Lucrarea poate fi de maximum 5 pagini și trebuie să fie

scrisă în limba română. Înscrieri se pot face la două categorii: I – tineri până la 18 ani, II – adulți. Termenul înscrierii la concurs este 24 septembrie 2003. La toate categoriile se vor oferi premii în bani: locul I – 15.000 de forinți, locul II – 10.000 de forinți și locul III – 5.000 de forinți.

Concursurile trebuie înaintate pe adresa: Fundația „Pentru Cultura Română din Ungaria”, 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8. Informații suplimentare se pot obține la telefonul 06-30/2283-250.

Curatorul Fundației

Delegație militară ungară, în vizită în România

În perioada 1–3 iulie, o delegație militară din Ungaria, condusă de șeful Statului Major, *Szenes Zoltán*, a făcut o vizită în România la invitația șefului Statului Major al armatei române, generalul *Mihail Popescu*. Marți, cele două delegații au asistat, împreună, la trageri demonstrative cu lan-

satorul Larom în poligonul Cincu, după care au făcut o deplasare la Centrul regional pentru managementul resurselor de apă rare din Brașov. În timpul discuțiilor, au fost abordate subiecte referitoare la stadiul colaborării dintre cele două armate și la modalitățile de întărire a relațiilor militare bilaterale.

Nou șef de catedră la Seghedin

Catedra de limba și literatură română din cadrul Universității din Seghedin de la 1 iulie 2003 are un nou șef de catedră, în persoana conf. dr. *Ana Hoțopan*. Noua

conducătoare a primit din partea direcției institutului pedagogic numirea pe un an, după care postul va fi scos la concurs.

- va -

Personalități în Curierul românesc

Numărul din luna iunie al *Curierului românesc*, *Revista românilor de pretutindeni* (periodic difuzat

în 53 de țări) cuprinde și un fragment din volumul în lucru *Românii din Ungaria în 2003*, al ziaristului *Ioan Matei*. Este vorba de un interviu cu diplomatul de carieră *Alexandru Ardelean*, originar din Apateu, care poartă titlul *Alexandru Ardelean. Diplomat ungar, fostul translator de română al lui János Kádár*. Materialul este însoțit de o emoționantă fotografie înfățișându-l pe *Alexandru Ardelean* în fața Papei Ioan Paul al II-lea.

Curs de limbă română la Budapesta

Autogovernarea Românească din sectorul VII al Budapestei inițiază un curs de predarea limbii române pentru copiii din Capitală. Cercul de limbă română se va înființa doar în cazul în care cel puțin nouă părinți își vor înscrie copiii. Conform planurilor, rezultatele obținute de copii la acest curs de limbă vor fi trecute în certificatele tinerilor. Persoană de contact este părintele *Marius Maghiaru* (Capela Ortodoxă Română, 1075 Budapesta str. Holló nr. 8.)

- cozmă -

Un nou concurs al familiilor

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria organizează în această vară o nouă ediție a concursului familiilor românești. Tematica concursului se va compune din cunoștințe despre cultura, istoria și viața publică a românilor din Ungaria. Câștigătorilor li se vor acorda premii prețioase în valoare de 30, 20 și 10 mii de forinți. Concursul va avea loc la 26 iulie 2003, la sediul din Giula al Uniunii Culturale. Organizatorii așteaptă înscrierea familiilor la concurs până pe 18 iulie 2003, la adresa Uniunii: 5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8, telefon 66/463-079, e-mail: uniunea@romanul.hu, precum și la redacția Fii românești.

-ștf-

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Oaspeți princieri la Giula

AP Principele Radu și ASR Principesa Margareta au vizitat Ungaria

Reprezentantul special al Guvernului României pentru integrare, cooperare și dezvoltare durabilă, *Alteța Sa Principele Radu de Hohenzollern-Verdingen* la începutul săptămânii trecute a efectuat o vizită oficială de trei zile la Budapesta. În cadrul acesteia, reprezentantul guvernului României a fost primit, împreună cu *Alteța Sa Regală Principesa Margareta*, de către președintele Republicii Ungare *Mádl Ferenc*, s-a întâlnit cu ministrul coordonator al Cancelariei premierului ungar, *Kiss Péter*, cu primarul general al capitalei ungare, *Demszki Gábor*, cât și cu vicedirul Uniunii Civice-Fidesz, *Smith Pál*. Discuțiile politice de la Budapesta au vizat în special integrarea europeană a României, efort în care partenerii ungari au promis la unison sprijinul Ungariei.

În cursul șederii la Budapesta, între 22-24 iunie, Principele Radu s-a mai întâlnit cu conducerea Universității Naționale de Apărare a Ungariei, a vizitat

ta în Slovacia, iar sâmbătă, în drum spre Săvârșin, a posedit două ore în Giula, întâlnindu-se cu comunitatea românească din oraș. Oaspeții de rang au vizitat

această instituție și a participat la un dialog cu conducerea universității. Împreună cu ASR Principesa Margareta a României, AS Principele Radu a vizitat lumea trecută, Universitatea Central Europeană din Budapesta, unde a ținut conferința „Europa din noi”.

Mărti, Principele Radu s-a întâlnit cu conducerea Agenției Ungare de Promovare a Investițiilor și Comerțului Exterior, a avut o întrevedere cu membri reprezentativi ai Consiliului Atlantic Ungar, a dialogat cu jurnaliști maghiari și cu reprezentanți ai presei internaționale acreditați în Ungaria și a participat, alături de ASR Principesa Margareta, la o recepție oferită de Ambasada României la Budapesta.

De la Budapesta, cuplul princiar și-a continuat vizi-

Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, Centrul Cultural Român, unde tocmai se desfășura festivalul corurilor românești, șederea Altețelor Lor la Giula încheindu-se la Episcopia Ortodoxă Română. După vizitarea Catedralei Sf. Nicolae, Alteța Sa Principele Radu de Hohenzollern-Verdingen a acordat un interviu și săptămânalului Foia românească.

— *Cu ce impresii vă întoarceți acasă de la noi?*

— Cu cea mai încrezătoare impresie că atunci când o comunitate este mică ea este cu atât mai bravă și cu mai multă simțire. Am realizat acest lucru în toate călătoriile pe care le-am avut. Dădeam mai de vreme exemplul Luxemburgului, unde sunt mult mai puțini români decât aici, sunt doar 160. Când eram la catedra-

la pentru o slujbă în cinstea comunității românești, toți 160 au venit, ceea ce dovedește că atunci când comunitățile sunt reduse la număr, au o simțire formidabilă și, desigur, acest lucru este valabil și aici. În plus, este o zi minunată, natura este foarte frumoasă aici și sunt atât de fericit că locurile vitale, locurile cheie ale comunității, adică sediul autoguvernării, școala, Centrul Cultural, Catedrala sunt atât de frumoase, bine întreținute, și populate cu oameni și sentimente alese.

— *Vizita Altețelor Voastre a început cu o săptămână în urmă, ați avut întâlniri oficiale la Budapesta, despre care știți și noi din presa maghiară. Această vizită a avut un ecou foarte pozitiv...*

— E adevărat. Am avut plăcerea să fiu primit de Excelența Sa, domnul președinte al Republicii Ungare și m-am întâlnit cu repre-

zentanți ai guvernului de la Budapesta. Ne-am întâlnit de asemenea și cu vicepreședintele partidului din opoziție. Am avut întâlniri cu membrii din societatea civilă, cu oameni care se ocupă de investiții, de comerț, cu oameni de cultură. Am încercat să acopăr cu vizita mea toate aspectele vieții de zi cu zi din această țară vecină, care merge, împreună cu noi, către același țel al unei Europe unite în demnitate și prosperitate.

— *Sunteți reprezentantul special al Guvernului României în probleme de integrare și cooperare. Aceste ecouri pozitive din partea Ungariei vor fi în beneficiul României în strădaniile ei?*

— Sunt sigur că da. Cred că fiecare călătorie și fiecare reprezentare și cea a noastră aici, și a lor la noi, nu face decât să ajute să strângă mai mult eforturile și să le facă mai benefice

pentru două națiuni, care doresc să meargă în aceeași familie.

— *În cursul zilei de azi vi s-a înmănat o invitație din partea comunității românești din Ungaria către Maiestatea Sa Regele Mihai pentru a vizita această comunitate în luna august. Astăzi ați făcut referire că la o proxima ocazie veți sta mai mult la noi. Avem deci șanse la o nouă vizită regală și princiară?*

— Cu siguranță, numai că cele două sunt complet separate. Despre șederea Alteței Sale Regale și a mea pot să vă spun că o să facem tot ce e posibil ca să venim în lunile care urmează, poate nu până la Anul Nou, dar în orice caz să ne reîntoarcem pentru o zi întreagă, să nu mai venim pe fugă ci să stăm cu oamenii atât cât sufletul lor dorește. Dar, în ceea ce privește Maiestatea Sa desigur o să transmitem invitația, însă nu este posibil pentru noi să dăm răspuns în numele său. Maiestatea Sa dorește să facă această călătorie și e întotdeauna fericit să viziteze comunitățile românești din afara țării, numai că ele sunt multe și el e singur, și nu întotdeauna programul, mai ales în perioada aceasta, permite să răspundă imediat unei invitații.

Invitația la Giula adresată Maiestății Sale Regele Mihai I a fost înmănată de către PS Sofronie, aceasta fiind dată pe 17 august 2003.

Eva Iova

Adrian Năstase la o conferință din Budapesta

Una din problemele complicate, cu care se confruntă Europa, este și cea a minorității romilor. La începutul acestei săptămâni, la Budapesta a avut loc o conferință internațională consacrată acestei probleme, intitulată „Populația Romă într-o Europă extinsă, provocări pentru viitor”, organizată de Banca Mondială și Institutul pentru Societatea Deschisă, sub auspiciile Guvernului ungar.

Scopul conferinței a fost acela de a atrage atenția opiniei publice asupra provocărilor economice și sociale deosebite cu care se confruntă minoritatea romă în

această regiune, să determine autoritățile de cel mai înalt nivel să adopte politici și să elaboreze programe care să ducă la reducerea sărăciei și discriminării. Conferința a oferit oportunitatea unui schimb de experiență benefic între țările din această regiune.

La întâlnire au fost invitați să participe prim-miniștrii din țările central și est-europene în care comunitatea romă este bine reprezentată, precum Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, România, Slovacia, Serbia și Muntenegru, Macedonia, organizații internaționale și state membre UE, alte țări,

în calitate de observatori, reprezentanți ai organizațiilor romilor.

Delegația română, condusă de premierul Adrian Năstase, a prezentat experiența românească în acest domeniu, mai ales în ceea ce privește strategia națională pentru îmbunătățirea situației populației rome și a legislației antidiscriminatorie.

Adrian Năstase s-a întâlnit marți după-amiază, la Budapesta, și cu omologul său ungar Medgyessy Péter, întâlnire despre care premierul român a declarat următoarele postului de radio România Actualități: „Am discutat despre Legea facilităților, aprobată de curând în Parlament, așa cum a fost modificată. Mergem în continuare pe ceea ce am discutat, și anume că vom pregăti un acord care să stabilească la nivel bilateral condițiile de aplicare a acestei legi în relațiile dintre România și Ungaria. Am discutat multe alte subiecte, proiecte legate de infrastructuri, autostrada București-Budapesta. Sunt deci multe proiecte foarte bune și mă bucur că am avut, ca de obicei, discuții excelente cu primul ministru Medgyessy.

Rador

Andrei Oancea la Cafeneaua Literară din Seghedin

În seara zilei de luni, 30 iunie, Consulul general al României, Andrei Oancea, împreună cu doamna consul Maria Teodora Pop au fost invitații Cafenelei Literare din Seghedin. La întâlnirea cu publicul orașului, răspunzând la întrebările moderatorului dr. Wayer Péter, cei doi diplomați români au prezentat activitatea Consulatului General al României, care peste o jumătate de an va împlini șase ani de existență.

Cei prezenți, printre altele, au aflat că inițial s-a planificat deschiderea unei misiuni diplomatice la Debrecen, dar partea română a optat pentru Seghedin, deoarece acesta se află pe artera principală care duce spre vestul Europei, este un puternic centru cultural și universitar, în care se află și o comunitate românească și zona orașului, respectiv cele șase județe administrate de Consulat sunt frecventate de cetățenii români. Serata, având un caracter destins, a oferit posibilitatea celor doi diplomați să povestească despre cariera și experiențele personale.

Andrei Oancea, vorbind și despre relațiile sale amicale cu românii din Ungaria, a apreciat eforturile Ungariei în crearea condițiilor prielnice pentru desfășurarea vieții comunitare a mi-

norităților, dar, în același timp, a menționat și dificultățile apărute în urma alegerilor minoritare, afirmând și convingerea că oficialitățile din Ungaria vor face tot posibilul în vederea înlăturării elementelor străine comunității românești. La acest capitol, oaspeții Cafenelei Literare au insistat, cu mai multe întrebări, asupra fenomenului asimilării, exprimându-și neînțelegerea în legătură cu faptul că românii din județele Bihor, Bichiș și Csongrád vorbesc tot mai puțin românește precum și asupra eficienței îndoelnice a învățământului românesc din Ungaria. Consulul general a concluzionat că motivele celor două fenomene sunt deosebit de complexe și că motivul principal al asimilării provine din faptul că limba română în tot mai multe familii își pierde rolul de mijloc de conversație. Diplomatul și-a exprimat îngrijorarea spunând că „există pericolul ca minoritatea română din Ungaria peste câteva decenii să rămână numai o amintire.”

Publicul, format în mare parte din intelectuali, și-a exprimat bucuria și satisfacția față de faptul că această misiune diplomatică a României funcționează în orașul lor.

Ștefan Crâsta

Noi apariții de carte în limba română

Subvenționarea apariției diferitelor publicații ale naționalităților din Ungaria se face pe bază de concurs, de către Ministerul Culturii și de către Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. Oferim mai jos detalii referitoare la subvențiile obținute de instituțiile și organizațiile românești care și-au planificat să scoată carte românească în anul 2003.

Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria și Editurii NOI li se asigură în acest an un total de 3,01 milioane de forinți pentru publicarea almanahului „Calendarul românesc 2004”, pentru scoaterea cărții Luciei Borza „Iarmaroc în pădure”, ilustrată de Aurelia Nemeș, pentru editarea cărții lui Gheorghe Petrujan „Istoria românilor din Aletea”, precum și pentru tipărirea unui album fotografic și a broșurii despre românii din

Ungaria, de asemenea pentru redactarea CD-ului cu cântece populare românești, culese în anii 1980 la Aletea, Bătania, Chitighaz și Otlaca-Pustă. Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria a obținut 1,06 milioane de forinți pentru scoaterea următorului volum din seria Simpozion, pentru publicarea unui nou volum despre activitatea de un deceniu împlinit de la înființarea Institutului, pentru redactarea revistelor „Lumina” și „Izvorul”. Cercetătorul de muzică populară, Barbócz Sándor din Giula, a primit 300 de mii de forinți pentru scoaterea CD-ului intitulat „Joc”, cuprinzând muzică autentică de dansuri populare românești din Ungaria. Autogovernarea orașului Bătania a obținut 300 de mii de forinți pentru publicarea cărții în limba maghiară a lui Gheorghe Szelezsán Cséfi, cu titlul

„Tradiții românești la Bătania”, iar Vasile Roxin din Budapesta a primit 200 de mii de forinți pentru editarea cărții bilingve „Pe drumuri noi”. Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria a obținut 100 de mii de forinți pentru redactarea lunară a „Buletinului Episcopiei”. Editura Útmutató din Budapesta a primit 260 de mii de forinți pentru scoaterea în limba română a cărții scrise de Mihai Cozma, Gheorghe Petrușan și Emilia Martin despre limba, istoria și etnografia românilor din Ungaria. Subvențiile enumerate aici pot fi folosite cu exclusivitate pentru cheltuielile de tipografie, banii fiind asigurați doar ulterior, după apariția publicațiilor. La adresele www.nkom.hu și <http://web.axelero.hu/mnekk> găsiți informații suplimentare despre acest subiect.

-frățean-

La Mangalia se caută cea mai frumoasă româncă din diasporă

În perioada 9–15 august 2003 în Mangalia și în stațiunile sale Olimp, Neptun, Jupiter, Venus, Saturn se desfășoară Festivalul Callatis cu un program bogat cultural-artistic-sportiv pentru turiști și telespectatori din România și nu numai.

În cadrul festivalului se organizează pentru a doua oară concursul „Miss Diaspora” pentru concurențe de origine română din afara țării. Concurențele dintre 16–22 ani, trebuie să aibă cel puțin unul dintre părinți de origine română și domiciliul stabilit în altă țară.

Probele concursului vor

include prezentarea concurențelor, testarea cunoștințelor de tradiție și civilizație românească, respectiv probe de spontaneitate și imaginație. Înscrierile se pot face până la 15 iulie. Informații suplimentare găsiți la redacția Foii românești (Giula, str. Doja. Nr. 8, tel.: 66/463-152). Dosarele trebuie să cuprindă două fotografii (portret și plan întreg), precum și informațiile legate de data și locul nașterii, domiciliul stabil, înălțimea, greutatea, pasiuni, eventuale aptitudini artistice și modalități de contactare (telefon, fax, e-mail). R. Pățaș

Festival coral de muzică laică la Giula

Concerte la poalele turnului Centrului Cultural Român

Festivalul Coral „Viva la musica” din acest an a oferit clipe emoționante atât organizatorilor, cât și participanților. Pentru prima dată, această întâlnire culturală nu s-a desfășurat pe o scenă obișnuită, ci într-un spațiu în aer liber, în frumoasa curte a Centrului Cultural Român din Giula. Până acum nu s-au ținut astfel de concerte în acest spațiu din multe puncte de vedere cu totul potrivit pentru așa ceva, culoarul cu arcade având, după părerea specialiștilor, o rezonanță și o acustică foarte bune. Pe de altă parte, emoțiile amintite au fost stârnite în ziua de sâmbătă, 28 iunie, și de vizita unor oaspeți speciali, a Alteței Sale Principele Radu de Hohenzollern-Veringen și a Alteței Sale Regale Principesa Margareta, fiica Maiestății Sale Regelui Mihai I de România. E posibil că toate aceste emoții la un loc au

Festivalul a fost deschis de corul gazdă, „Pro Musica”

ria are nevoie de astfel de evenimente”, a accentuat în cuvântarea sa de deschidere dr. Ioan Ciotea, președintele Uniunii culturale, care, împreună cu primărița dr. Perjési Klára, au dorit melomanilor români o zi bogată în valori culturale și plină de succese profesionale.

Oaspeții princieri, însoțiți de ambasadorul Călin Fabian și doamna Mihaela Fabian, respectiv de Prea Sfințitul Episcop Sofronie și Traian Cresta, președintele ATRU, au ascultat doar evoluția corului gazdă, a corului „Pro Musica”, care a interpretat trei piese în limbile italiană, română și maghiară. Scena a fost ocupată apoi rând pe rând de corurile din Apateu, Chitighaz, urmând formațiile invitate din România, cele din Oradea, Arad și Lugoj.

Totdeauna au fost prezente la festivalul nostru și coruri din România – ne-a mărturisit Ștefan Oroian, inițiatorul acestui festival. – În primul rând cu scopul de a ridica, și prin participarea lor, nivelul acestei manifestări. În al doilea rând, am avut ca scop să prezentăm exemple corurilor noastre, să învețe de la aceste coruri profesionale sau semiprofesionale. Pe parcursul anilor, am legat prietenii cu aceste coruri din România. Ne-am întâlnit cu aceste formații, fiind invitat și corul nostru „Pro Musica” din Giula la

diferite întâlniri corale internaționale din țara vecină. Cei care au fost astăzi de față s-au putut convinge că au avansat și corurile noastre, cu toate că puterile noastre, vocile noastre nu se pot compara cu ale prietenilor noștri din România. Dar important este că a pornit o mișcare corală și lucrăm și pe mai departe să ridicăm nivelul de la o ediție la alta.

– Presupun că ziua de astăzi, ziua de sâmbătă, a început cu emoții pentru Dv. Așa este?

– Să știți că deja cu săptămâni înainte am început pregătirile pentru acest festival. A lucrat o echipă întreagă la reușita întâlnirii, dar într-adevăr m-am simțit – în ultimele zile – cu o piatră la inimă, și acum când s-a sfâr-

– Dacă vă gândiți înapoi cam cu zece ani, la acele vremuri când s-a născut ideea festivalului, ați văzut ce va fi în 2003, unde va ajunge acest festival?

– Acest lucru nu se știe niciodată. Nici noi nu am văzut ce va ieși din ideea festivalului. Ceea ce am știut însă este că am fost convins că ne-am apucat de o treabă bună și am avut mare încredere în toți cei care m-au ajutat.

Cea de-a șasea ediție a Festivalului Coral „Viva la musica” a început cu un omagiu adus mecenatului Teodor Papp, care-și doarme somnul de veci în cimitirul din Orașul Mare Românesc din Giula, și s-a încheiat cu o cină festivă și un concert comun, care a adâncit și mai mult relațiile

Primărița dr. Perjési Klára și dr. Ioan Ciotea, președinte UCRU

făcut ca și ediția din acest an, cea de-a șasea, a Festivalului „Viva la musica”, să ofere ascultătorilor o după-masă de neuitat.

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, organizatoarea acestei manifestări, are în vedere și în viitor sprijinirea mișcării corale românești din Ungaria. „Când motivele sufletești se îmbină cu profesionalism, putem fi martori la mari performanțe. Acest festival este o dovadă vie că sfera civilă a românilor din Un-

ASR Principesa Margareta și AS Principele Radu, alături de doamna Mihaela Fabian și PS Sofronie

șit festivalul a căzut această piatră. Sunt fericit că s-a terminat totul cu bine și că am avut succes din nou.

de prietenie dintre coriști români din cele două părți ale frontierei româno-maghiare.

Bauer-Iova

Corul din Lugoj în fața publicului, compus și din numeroși români din Budapesta, care în această zi au fost în vizită la Micherechi și Giula

Fratele Iosif Țon din Oradea la bap̃tiștii din Micherechi (I)

„Atunci când Îl iubești pe Dumnezeu, vrei să fii ca El”

La invitația Bisericii Bap̃tiste Române din Micherechi au vizitat comuna, la 22 iunie, soții *Elisabeta și Iosif Țon* din Oradea.

Binecunoscutul pastor predicator, evanghelist, profesor în teologie, luptă din tinerețe sa pentru lucrarea lui Dumnezeu, pentru răspândirea Evangheliei, încă din timpul comunismului întunecat din România, când în programul comunist se prevedea ca religia să dispară din țară. Astăzi, Iosif Țon este președintele Societății Misionare Române în Statele Unite, director general al Societății Misionare Române și al Editurii „Cartea Creștină” din Oradea. Apropiindu-se de vârsta de pensie nu a încetat să slujească, să îndemne oamenii la o viață dedicată lui Dumnezeu, oriunde, prin oricare țară ar trece.

Așa s-a întâmplat și la Micherechi. În cadrul celor două servicii divine de duminică, fratele Țon a dorit să predea credincioșilor cursuri de zidire spirituală despre importanța relației personale cu Dumnezeu. Aceste cursuri sunt la baza lucrării de învățatură a fratelui, pe care o face de șase ani, în câte 20 de ore, în diferite localități din România și nu numai. După serviciul divin am stat de vorbă cu fratele Iosif Țon, rugându-l să ne rezume cele patru ore de învățatură spirituală în câteva gânduri.

– De ce este atât de importantă relația vie cu Dumnezeu și ce înseamnă să umblu și să trăiesc cu adevărat cu Dumnezeu?

– În ultimii șase ani m-am dedicat problemei spirituale a credinciosului. Intenția mea este să înțeleg întregul fenomen al trăirii cu Dumnezeu și scriu un manual al vieții spirituale. Ceea ce am vorbit astăzi este o încercare de a condensa lucrarea pe care o fac săptămâni întregi în diferite biserici și de a face totul în câteva ore. Dacă e să distilez întreaga viață creștină sau să rezum creștinismul, îl rezum la aceasta: relația personală cu Dumnezeu. Cine înțelege relația personală cu Dumnezeu, înțelege esența creștinismului. Cine nu o înțelege, nu a înțeles nimic. Prin urmare, acesta este cel mai

important lucru din lumea aceasta. Dumnezeu, Creatorul Universului, i-a creat pe oameni după chipul și asemănarea Lui, cu capacitatea formidabilă de a-L recepta pe Dumnezeu în ei. Și în momentul în care eu simt că-mi bate Domnul Isus la porțile inimii și înțeleg că El e Dumnezeu întrupat, Care a murit pe cruce în locul meu, Care a înviat, Care stă la dreapta Tatălui, Care conduce toate treburile Universului alături de Dumnezeu, și acum vine și-mi propune: Vrei să ne unim? Vrei să trăiești în tine și cu tine? Îmi propune o căsătorie. Îmi propune o unire a două persoane, persoana Lui și persoana mea, ca de aici înainte să trăim în această simbioză, în trăire împreună. Când eu Îl primesc pe El ca să fie Mântuitorul meu, Domnul meu, Învățătorul meu, Modelul meu, Mirele meu, Soțul meu, El Îl aduce în mine pe Duhul Sfânt. Și Duhul Sfânt e cel care dă viață duhului meu, se unește cu duhul meu și urmează un singur duh, conform celor scrise în 1 Corinteni 6:17. Și trupul meu devine templul Duhului Sfânt. Pentru a le vizualiza, eu zic să-L privesc pe Domnul Isus ca locuind în inima noastră, fiind Mirele nostru. Duhul Sfânt în Biblie e legat totdeauna de minte, de înțelepciune, de călăuzire. Prin urmare să-L văd ca pe Duhul minții mele, conform celor scrise din Efeseni 4:23. Psalmul 16 cu 8 spune: „Am necurmat pe Domnul înaintea ochilor mei...” Pe Tatăl Îl am în fața mea. Și El zice: caută fața mea. Și eu fața Lui o caut, adică prezența Lui. Domnul Isus în inimă, Duhul Sfânt în minte, și când se întâmplă asta, prin Domnul Isus și prin Duhul Sfânt, eu sunt născut în Dumnezeu. Asta înseamnă că s-a pus în mine sămânța lui Dumnezeu (1 Ioan 3:9). Sau a pus în mine fire dumnezeiască (2 Petru 1:4). Sunt trei elemente care acum mă leagă de Dumnezeu: Domnul Isus în inimă, Duhul Sfânt în minte și sămânța din Dumnezeu sau fire dumnezeiască. Această fire dumnezeiască îmi dă ceea ce eu o numesc alergie la păcat. Păcatul care înainte îmi dădea plăcere, acum îmi produce repulsie,

Foto: Aurel Papp

și care îmi dă pasiunea pentru sfințenie, pasiunea de a fi ca Tatăl meu. Am această triplă legare de Dumnezeu prin Domnul Isus, prin Duhul Sfânt și prin sămânța dumnezeiască. Asta e legătura organică de Dumnezeu. Fără asta nu sunt nimic. Abia când e asta, trebuie să învăț cum să practic relația personală cu Dumnezeu. Și aceasta înseamnă în primul rând că trebuie să Li acord timp. Și vai de cine nu-și face timp pentru ce-i mai important în viață. Degeaba îmi fac timp pentru muncă și pentru televizor și pentru altceva care pierde, și nu-mi fac timp pentru ceea ce contează. Așadar, mă duc la întâlnire, închid ușa după mine – cum spune Domnul Isus – ca să fiu singur cu Dumnezeu. Încep cu citirea Cuvântului. Mă satur de Cuvântul, de Gândirea lui Dumnezeu. După aceea învăț să meditez, să cuget la Cuvânt, să-L procesez în mintea mea. De la cugetare trec la dialog direct cu Dumnezeu. Trebuie să-nvăț cum fac acest dialog cu Dumnezeu, dialog în care Li caut persoana Lui, nu numai să obțin bunuri de la El, ci să-L văd cât Li de minunat, ce frumos e, să-L doresc, să mă deschid Lui, să mă umplu de El, să-L mănânc, să-L beau, cum spune Domnul Isus. În felul acesta, relaționarea mea cu El devine reală, conștientă. Când mă umplu în felul acesta de Dumnezeu, îmi găsesc plăcerea și bucuria mea. Am învățat esența relației personale cu Dumnezeu. De aici apoi am puterea de-a trăi viața de zi cu zi. Tot acolo eu învăț să Îl ascult, să Li aud

pe mine, și Ea îmi spune că cea mai mare dorință e: să mă iubești cu tot sufletul tău, cu toată inima ta, cu toată puterea ta. El mă iubește și mă cheamă la această relație de dragoste, de contemplare, de adorare, în care totul este împlinire și fericire. Aceasta este relația personală cu Dumnezeu, deschisă absolut fiecăruia dintre noi. Din aceasta se naște transformarea mea, pentru că atunci când Îl iubesc pe El, eu vreau să fiu ca El. Aici este esența. Când eu iubesc pe cineva, atât de mult îmi place ființa aceea, încât zic, și eu aș dori să fiu așa. În dragoste vrei să te transformi așa cum e cel iubit. Și în felul acesta poți trăi împreună, pentru că numai cei care se aseamănă se adună. Așadar, relația mea cu El este împlinitoare, e o relație de dragoste și e o relație transformatoare. Transformarea mea vine din această relație de dragoste cu Dumnezeul meu.

(Interviul va continua în numărul următor.)

Rita Păcaș

SUNTEM CHEMAȚI SĂ MIJLOCIM

Cererile de rugăciune ale lunii iulie

„Dacă poporul Meu peste care este chemat Numele Meu se va smeri, se va ruga, și va căuta Fața Mea și se va abate de la căile lui rele – îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul, și îi voi tămădui țara”. (2 Cronici 7:14)

Să ne rugăm...

– ... pentru evanghelizarea în cort de la sfârșitul săptămânii, ca cât mai mulți oameni din Micherechi să se întoarcă la pocăință și să-L primească pe Domnul Isus ca Domn și Mântuitor în viața lor.

– ... pentru familii sănătoase, pentru că dacă familiile sunt sănătoase din punct de vedere spiritual, și bisericile vor fi sănătoase.

– ... pentru tineretul din comună, ca ei să Îl caute pe Domnul Isus Cristos.

Biserica Penticostală nr. 1. din Micherechi

Să ne rugăm...

– ... pentru ca Dumnezeu să dea călăuzirea Duhului Sfânt mesajelor din bisericile locale, pentru a avea un efect deosebit asupra oamenilor.

– ... pentru ca Dumnezeu să dea bucuria părtășiei de care au fost călăuziți frații din Biserica primară, celor ce fac parte din aceeași biserică.

– ... pentru ca Dumnezeu să dea putere tuturor fraților din biserici, să lucreze cu talantul primit, având în vedere vremurile pe care le trăim, care prevestesc venirea Domnului Isus.

Biserica Penticostală „Betel” din Micherechi

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria constă din 3 protopopiate, 21 de parohii și 15 filii

La ședința extraordinară a Adunării Eparhiale a Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, ținută în ziua de 21 iunie, pe lângă prezentarea planului ridicării unei biserici ortodoxe române în Budapesta (despre care v-am relatat în numărul trecut al Foii), s-a discutat despre mai multe probleme zilnice ale eparhiei noastre. Au fost validați patru noi membri din rândul mirenilor: *Ioan Blaga* din Apateu, *Cornel Soldan* din Bățania, *Emil Bodârcă* din Budapesta și *Vasile Rotar* din Cenadul Unguresc. În ultimii ani, Episcopia Ortodoxă cu sediul la Giula se confruntă cu nesiguranța financiară, situație care ar putea fi rezolvată numai printr-o convenție cu statul maghiar. Despre șansa acesteia și despre înființarea a 13 noi filii parohiale ne-a mai informat Prea Sfințitul *Sofronie*, Episcopul de Giula.

– Unul dintre cele mai importante puncte de pe ordinea de zi a fost cel privitor la necesitatea și iminența încheierii unei convenții cu autoritățile, pentru funcționarea Episcopiei. După modelul care există în Ungaria, în cazul Bisericii Ortodoxe Sârbe de aici, încercăm și noi pe toate căile să încheiem o convenție cu statul, care să asigure funcționarea Episcopiei. Aceasta ar garanta viitorul, stabilitatea și echilibrul, în primul rând, financiar. În această direcție s-a constituit un consiliu special, un comitet alcătuit din cinci persoane care vor lucra efectiv, cărora se adaugă și persoana Episcopului. Un alt punct important al ședinței extraordinare a Adunării Eparhiale a fost prezentarea situației economice a Episcopiei la încheierea primului semestru, cu hotărârea unei noi grile de salarizare pentru personalul clerical, în funcție de posibilitățile Episcopiei. Apoi am mai discutat proiectul privitor la biserica din Budapesta, împreună cu care s-a discutat și situația actuală a lucrărilor de restaurare a imobilului care găzduiește și capela românească din Budapesta.

– Se plănuiește o lucrare mare și la Bățania, unde în ultimul timp s-au stabilit tot mai mulți români din România...

– Da, s-a discutat despre dorința construirii unei școli românești la Bățania, pe teritoriul parohiei, unde Adunarea Eparhială a hotărât că este de acord și salută construirea acestei școli, dar s-au făcut și precizările

în legătură cu contractul care urmează să fie încheiat. Această clădire va fi proprietatea Episcopiei, pentru că Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria este singura care are personalitate juridică, și toate bisericile, casele parohiale, cimitirele și alte clădiri ce țin de parohii, sunt proprietatea Episcopiei, așadar proprietarul rămâne Biserica Ortodoxă Română, urmând ca aceasta să perceapă o chirie simbolică de un forint anual. S-a precizat faptul că această școală fiind construită în spațiile bisericii, se va îndatora să aibă o încăpere specială amenajată ca și capelă. Totodată, în această școală, predarea religiei ortodoxe românești va fi obligatorie și școala va fi școală românească. În momentul în care, Doamne ferește, să nu fie copii români, școala va deveni muzeu al școlii românești. O altă prevedere în legătură cu construirea acestei școli este obligația celor care vor intra în posesia acestor spații parohiale: să pună la dispoziția parohiei o casă parohială corespunzătoare, care să servească ca locuință preotului. Alte hotărâri importante au mai fost luate asupra situației unor proprietăți ale parohiilor din Giula și din Bichișciaba și, nu în ultimul rând, reactivarea celor două parohii care au fost create în 1999, și anume, cea de-a doua parohie din Budapesta și parohia din Debrețin, împreună cu 13 filiale parohiale care au existat în cuprinsul Episcopiei noastre și care, din diferite motive, și-au încetat

Biserica din Bățania

existența. Menționez că aceste filiale parohiale nu au dispus niciodată de un locaș de cult propriu și lipsa acestuia nu împiedică funcționarea filialelor. La ora actuală suntem în măsură să spunem că Episcopia noastră funcționează în cadrul celor trei protopopiate cu 21 de parohii și 15 filii.

– Ce înseamnă aceste noi filii?

– Aceste noi filii înseamnă recunoașterea localităților în care trăiesc români în Ungaria, români de credință ortodoxă, care solicită sprijinul preoților din localitățile învecinate, pentru diferite servicii religioase. Desigur, aceasta înseamnă și o prezență liturgică în aceste filii în cursul anului, ce se va concretiza în funcție de misiunea pe care preoții de la parohiile de care depind filiile o vor face pe teren, la fața locului.

– Deci, de exemplu, un credincios din Debrețin, care vrea să-și sfințească casa la fiecare început de an, de Bobotează, cui se poate adresa?

– Se poate adresa direct Episcopiei, dar administratorul parohiei din Debrețin a fost numit preotul paroh de la Apateu, pentru că dânsul este și administratorul protopopesc al protopopiatului Micherechiului și Bihorului. Orașul Debrețin fiind oraș în Bihor și reșe-

Bineînțeles, botezurile pot fi săvârșite și în casele credincioșilor, așa că îi rugăm din toată inima și cu toată dragostea pe credincioșii care au copii de botezat și care încă nu au fost botezați, să apeleze, dacă nu direct la preoți, la Episcopie cel puțin. De la Episcopie apoi vor fi îndrumați la preoții cei mai apropiați, pentru ca aceștia să le stea la dispoziție credincioșilor cu ceea ce ei doresc.

– Care sunt aceste 13 filii?

– Aceste 13 noi filii sunt răspândite în cele trei județe de graniță cu România, în care funcționează majoritatea comunităților noastre (Csongrád, Bichiș, Bihor). În județul Csongrád sunt trei: la Macău, la Apátfalva (Patfal) și la Nádlaclac unguresc. În județul Bichiș sunt la Dombegyház, Újkígyós, Szarvas, Váreu, Doboz, Medgyesegyháza. În Bihor la Biharkeresztes, Berettyóújfalu (Ifaláu), Homorogul unguresc și Körmösdpuszta.

E. Iova

Din biblioteca creștinului

Cine-i drept înaintea lui Dumnezeu?

Demult, un om l-a întrebat pe un bătrân călugăr:

– Părinte, cine-i drept înaintea lui Dumnezeu? Am auzit povestindu-se despre o mare minune: un om care putea să zboare, să se înalțe singur în văzduh. Este acesta semn că-i drept înaintea lui Dumnezeu, asemenea sfinților?

– Nu, fiule, nici vorbă!

– Dar am auzit povestindu-se și despre un om ce putea să meargă pe apă. Este acesta drept înaintea lui Dumnezeu?

– Nici acesta.

– Dar atunci, cine este drept?

– Este cel ce-și duce viața liniștit, în credință și în frică de Dumnezeu. Dacă Dumnezeu ar fi vrut ca noi să zburăm, atunci ne-ar fi dat aripi. Rostul nostru este de a fi buni creștini. Pentru a fi sfânt nu trebuie să te înalți în văzduh cu trupul; doar sufletul să ți se înalțe spre cer prin rugăciuni și fapte bune. Nici nu trebuie să mergi pe ape; dar sufletul tău să rămână mereu deasupra păcatelor și să nu se afunde în ele. Doar așa, cu un suflet curat poți avea o viață curată. Doar așa, te poți chema bun creștin și poți spera în mântuire. Cel cu inima curată se va cunoaște, astfel, după viața sa liniștită și după traiul cumpătat. Acela este om drept și înaintea oamenilor, și înaintea lui Dumnezeu.

„Îi cinștim pe sfinți,
imitându-i.”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Câte ceva despre apariția numerelor (VII)

Datorită faptului că românii din Ungaria primesc tot mai multe donații din România, mulți dintre noi au posibilitatea să ajungă în posesia unor cărți de tot felul, care devin deseori lecturi pasionante.

*Nu demult făcând un fel de ordine printre numeroasele mele cărți primite din România, am dat de una, care pare a fi o potrivită temă și pentru românii de pe acestea meleaguri. E vorba de cartea profesoarei Florica T. Câmpan, intitulată: **Cum au apărut numerele** (editat în anul 1972).*

În drumul spre numărare, mai era de trecut un hop: mulțimile cu peste 10 obiecte.

Doi prieteni născuți cu vreo câteva mii de ani mai târziu decât vechile noastre cunoștințe care voiau să-și facă coliere de scoici, s-au întors de la pescuit cu un coș mare și plin cu pește. L-au răsturnat ca să vadă câți pești au prins și s-au apucat să-i așeze în grămezi de câte degete aveau la o mână. Au terminat împărțea și amândoi s-au uitat curioși la mulțimea grămezilor, dintre care ultima nu era completă, încercând să le memorizeze tot cu ajutorul degetelor.

– Cred că ar fi mai ușor de ținut minte dacă am pune la un loc *câte două grămezi*, ca fiecare să facă cât toate degetele, a spus unul.

– Ai dreptate. Lasă-mă să fac eu această treabă și să-ți spun cât pește am prins.

– Fă-o!

– Uite, atâta. A ridicat 4 degete de la mâna stângă și a adăugat: Atâtea grămezi de câte toate degetele și încă atâtea pești. A ridicat din nou ambele mâini arătând 7 degete răsfirate.

Noi am spune: 47.

Avea dreptate tânărul acela, prietenul lui găsisse ceva nou, o nouă unitate, aceea a *zecilor*. Distribuind și această nouă unitate – zecea – câte unui deget, el dispune de alte zece unități, ajungând astfel să dobândească o *sută*, considerată mai târziu ca o unitate diferită de primele două! Așa s-a născut, încetul cu încetul, siste-

mul de numerație zecimal, sau cu baza 10, în care primele 10 numere sunt privite ca unități simple, după care urmează 10 unități de zeci, apoi zece unități de sute, așa cum învățăm astăzi la școală. Azi fiecare dintre noi folosește sistemul de numerație zecimal, dar puțin știu că pe această invenție, care a avut drept model mulțimea degetelor, s-au clădit treptele civilizației noastre. Curioși, uneori oamenii de știință se întreabă cum ar fi arătat civilizația noastră, dacă omul nu ar fi avut câte 5 degete la o mână.

Dar sunt și alte sisteme de numerație. După un vechi obicei, pui se vând la piață *perechi*. Se cumpără o pereche, două perechi. Și astăzi în multe triburi primitive numărarea se face numai pe perechi, căci băștinaii nu mai cunosc alt sistem de numărare. Acesta e cel mai simplu și cel mai vechi sistem de numerație, numit *sistemul binar*, fiindcă nu are decât două unități: *unu* și *doi*. Perechea este o nouă unitate care conduce la o *pereche de perechi*.

Sunt și alte sisteme de numerație. Bunăoară ziua este împărțită în 12 ore, o *duzină* de creioane are 12 bucăți. E vorba de un sistem de numerație cu baza 12. Sunt triburi care au luat ca bază numai primele 5 numere, corespunzătoare degetelor de la o singură mână, altele 20, adică degetele de la mâini și de la picioare.

(Va urma)

Gh. Santău

Copiii din Micherechi au fost primiți de ambasadorul României

Autoconducerea română din sectorul III al Budapestei a organizat nu cu mult timp în urmă o excursie de o zi pentru elevii Școlii românești din Micherechi, în capitala Ungariei. Copiii din satul bichișean au putut face cunoștință cu cele mai importante monumente arhitecturale din Budapesta, legate și de istoria culturală a românilor, printre care Podul cu Lanțuri, Academia Ungară de Științe sau Curtea Gojdu. Grupul elevilor

din Micherechi a fost primit și la Ambasada României din Budapesta. Ambasadorul Călin Fabian i-a informat pe tinerii – care acum au avut prima ocazie să viziteze o misiune diplomatică din străinătate – despre activitățile Ambasadei României la Budapesta, despre preocupările misiunii de a crea legături cât mai strânse între românii din Ungaria și România.

Foto: A. Nemeș

Cărți românești pentru copii, la preț redus

Editura Sprinter din Budapesta a editat recent două cărți de copii, cu titlul „Po-

vești dragălașe despre copii” și „Povești dragălașe cu ursulețul”. Autorul cărților este Agneta Lovas Ranga, iar frumoasele ilustrații au fost realizate de Petru Gogolya. Cele două volume sunt oferite pentru românii din Ungaria la un preț redus de 300 de forinți. Se așteaptă și comenzile bibliotecilor românești. Comanda se poate face la adresa Editurii Sprinter: Budapesta, str. Dolmány nr. 5–7, tel.: 1/239-6730, dar căr-

țile se pot cumpăra și la magazinul de cărți SICC.

R. P.

Cântecul ursulețului bolnav

*Cu bolile nu-i de glumă
Nici la ursuleții mici.
M-a văzut o doctoriță.
Veți afla tot, de citiți.*

*Gâtul rău de tot mă doare,
Ca atare nu discut,
Picături și pastiluțe
Mă-nconjoară ca un scut.*

*Vecina noastră Lenuța,
M-a și vizitat deja;
Gem de vișini și găluște
Erau multe-n traista sa.*

*Am cerut ca-n pat să zacă
Și mierea cu borcănaș
Doar e vorba de sănătate,
Ș-aș mai vrea și să mă-ngrăș.*

*Când febra îmi crește tare
Ionel e cel mai bun stăpân.
Comprese reci pe frunte-mi pune
Ca să-ți mai scriu încă un rând.*

*Mă păzește zi și noapte
Știe ce are de făcut:
Picături și pastiluțe...
Dar siropul e cel mai bun.*

*Până sus mi-a uns năsucul
Cu alifia ce i s-a dat.
De-mi lipește, nu-i problemă!
Îmi place când sunt îmbăiat.*

*În curând devin iar zdravăn,
Sănătos ca tunul mă fac,
Și m-așteaptă iarăși jocul,
Minge, leagăn, șah și mat!*

REBUS

de Lucia Borșa
și Aurelia Nemeș

Tabăra de autocunoaștere, ediția a V-a

O tabără despre trecut, pentru viitor

După eforturile depuse pe parcursul anului școlar, între 22-29 iunie s-a organizat pentru elevii școlilor românești cea de-a cincea ediție a taberei de autocunoaștere. La programul organizat de Institutul de Dezvoltare Umană din Bichișciaba, în colaborare cu Centrul Cultural Român din Giula și Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, au fost așteptați elevi care s-au remarcat în păstrarea tradițiilor românești.

Despre ediția din anul acesta ne-a dat amănunte **Maria Gurzău Czeglédi**, directoarea școlii românești din Giula.

— La această tabără au fost unele teme-cheie în discuție, care au fost caracteristice și în anii trecuți. Însă am încercat să întocmim noi secvențe și să îmbogățim acest program cât se poate mai mult. De exemplu, în cadrul taberei am participat la o călătorie foarte frumoasă, ne-am deplasat la Timișoara, unde am vizitat biserici, mănăstiri și Mitropolia. Aici ne-a dat întâlnire Înăl-

comorare a personalităților care își dorm somnul de veci în cimitirul ortodox din Orașul Mare Românesc, precum Teodor Papp, Teodor Misaroș, Rozalia Koszta și Gheorghe Cohan. Aici s-au ținut și prelegeri legate de aceste personalități, după care a urmat o scurtă slujbă de pomenire săvârșită de Prea Sfințitul Episcop *Sofronie*. Cred că și în așa fel putem educa și dezvolta

tul Prea Sfințitul *Nicolae*, Mitropolitul Banatului. Scopul acestei tabere este, pe de o parte, transmiterea unor cunoștințe din cele mai diferite domenii legate de viața înaintașilor noștri, respectiv elemente din activitatea personalităților marcante ale comunității noastre. Ca atare, în ziua de 29 iunie, am organizat o

sentimentul de identitate al tinerilor noștri. La această comemorare au participat copii și profesori pensionari, dar și alte persoane din comunitatea noastră românească, pe care le atrage această temă. Tot în această săptămână elevii s-au întâlnit cu poezii noștri, care le-au dedicat cărțile, volumele lor.

Succesele unui regizor de teatru, absolvent al liceului giulan

Teatrul Csiky Gergely din Kaposvár a obținut marele premiu al Festivalului „Steijja”, organizat în Serbia, la Novi Sad. Piesa câștigătoare, „Povești de familie” (Családtörténetek) de *Biljana Srbljanovic*, a fost pusă în scenă de *Rusznayk Gábor*. Regizorul de teatru originar din Bătanian, absolvent al Liceului Românesc

din Giula, a primit la acest festival și premiul „Pentru cea mai bună regie”. *Gryllus Dorka* a fost apreciată pentru prestația sa actoricească în acest spectacol, iar *Krisztina Ignjatovic* a fost premiată pentru decor. Premiul criticilor l-a câștigat tot piesa regizată de *Rusznayk Gábor*.

Victoria

— În școlile românești din Ungaria se predă disciplina „cultură și civilizație românească”. În acest sens, tabăra de autocunoaștere ar putea însemna și un curs de perfecționare de vară?

— Sigur că da. Acest obiect de studiu a fost introdus în mod obligatoriu cu doi ani în urmă la cele trei nivele de învățământ, adică la cursul inferior, superior și la liceu. Astfel, la liceu elevii studiază două ore pe săptămână această disciplină. Aici, în tabără, avem timp și pentru organizarea unor programe mai lejere, în sensul pozitiv al cuvântului, mai mult decât în cadrul orelor. Putem să ne apropiem și mai mult de elevii noștri cu aceste teme. În acest an, paralel cu tabăra de autocunoaștere, Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria a organizat o tabără de religie cu un program foarte bogat și deosebit de colorat. Aici participanții la cele două tabere s-au întâlnit și au avut posibilitatea să aleagă din cursurile și programele oferite de noi sau de tabăra de religie. De exemplu, pentru unii elevi a fost extrem de atractivă pictarea icoanelor sau munca meșterilor olari din Timișoara. Totodată, ca în fiecare an, doamna *Emilia Martin* a ținut prelegeri elevilor, a oferit niște mozaicuri din etnologie. Copiii, grație doamnei *Martin*, au vizitat muzeul din Bichișciaba și colecția extraordinară de acolo. Deci, în cadrul acestei tabere nu numai din carte se învață...

— De unde au sosit copiii la această tabără?

— Copiii au sosit aproape

din toate satele populate și de români, ca atare din diferite tipuri de școli, precum Săcal, Otlaca-Pustă, Bătanian sau Chitighaz.

— Acești copii vin cu cunoștințe diferite?

— Cunoștințele de limbă sunt foarte diferite, bineînțeles și tipurile de școală sunt foarte variate și ele. Însă, cum am mai zis, dacă aceste programe sunt atractive, atunci cred că nu este o problemă ca și pentru acești copii să destăinuim câte ceva din valorile strămoșilor noștri. Participanții la această tabără sunt elevi

care au încercat să facă ceva în plus pentru păstrarea limbii materne și a valorilor tradiționale, deci elevi care au luat parte la concursuri de limbă română sau la concursul de povești. Dar aici se relaxează și dansatori excelenți, care în modul acesta prezintă valorile noastre. Ei merită să participe la această tabără, care de fapt asigură și posibilitatea de distracție cu multe programe încărcate și variate.

Viki

(Despre tabăra de religie și despre vizita copiilor la Timișoara vom relate în numărul următor.)

Tabără de dansuri populare la Chitighaz

Între 30 iunie – 6 iulie se desfășoară la Chitighaz tradiționala tabără de dansuri populare. La ediția din anul acesta au sosit 60 de copii din diferite localități populate și de români, precum Giula, Bichișciaba, Leucușhaz și Chitighaz. Tinerii dansatori sunt instruiți, în trei grupe după vârstă lor, de coregrafii din Seghedin, *Halmi Zoltán*, *Halmi Zoltánné* și *Csókási Imre*, împreună cu soții *Ana* și *Gheorghe Buha*. Tabăra de dansuri populare din Chitighaz se realizează cu sprijinul financiar obținut de la Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.

V. Cozma

Andrei Șaguna în Pesta a auzit chemarea Ortodoxiei

La praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, în data de 29 iunie, la Capela Ortodoxă Română din Budapesta a avut loc slujba de pomenire în amintirea lui Andrei Șaguna, săvârșită de părintele paroh *Marius Maghiaru*. La comemorarea a 130 de ani de la moartea Mitropolitului Transilvaniei, *Foaia românească* evocă amintirea marelui ierarh al românilor ortodocși, cu ajutorul părintelui Maghiaru.

— Aici, în capela noastră, pentru prima dată am săvârșit un parastas în amintirea lui Andrei Șaguna. Până acum noi doar pentru Emanuel Gojdu am ținut slujbă de pomenire. Gojdu se leagă foarte strâns de acest oraș și de comunitatea românilor din Budapesta. În acest an, la data de 25 iunie s-au împlinit 130 de ani de la trecerea la cele veșnice a mitropolitului Andrei Șaguna, fapt pe care, acum trebuie să recunosc, l-am descoperit aproape întâmplător. Ne-am gândit că în acest an, la praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, să facem o slujbă de pomenire pentru Andrei Șaguna. Am dori ca acest parastas în amintirea mitropolitului Transilvaniei să devină o tradiție. Astfel, comunitatea românilor din capitală s-ar remarca nu numai prin pomenirea lui Gojdu, dar și prin evocările

altor personalități, care au trăit o oarecare perioadă aici, în Budapesta. De exemplu, și Andrei Șaguna a fost elev al liceului călugărilor piariști din Pesta, după care a studiat dreptul la Buda. În comunicarea mea am pomenit faptul că Șaguna a început liceul în credința catolică, și în Pesta a auzit chemarea Ortodoxiei.

— *Ce înseamnă activitatea lui Șaguna pentru credincioșii ortodocși de azi, din Budapesta și Ungaria?*

— Șaguna s-a remarcat prin mai multe activități. De numele lui se leagă, printre altele, înființarea ziarului „Telegraful român”, el a reînnoit structura de învățământ din Transilvania prin înființarea școlilor confesionale ortodoxe din această

zonă. Dar eu cred că nu numai acestea sunt importante chiar dacă ar fi foarte frumoase ca românii din Budapesta să aibă și azi propriul lor ziar sau o structură de învățământ. În primul rând trebuie să remarcăm însă devotamentul lui Șaguna pentru Biserică. Bineînțeles, acesta nu se poate aștepta de la fiecare credincios, dar ar fi bine ca măcar o sămânță din acest devotament să se păstreze în sufletul oamenilor din Budapesta și nu numai de aici.

— *Oare credincioșii de azi sunt conștienți de acest rol important al lui Șaguna?*

— Eu cred că, deocamdată, majoritatea credincioșilor nu sunt conștienți, cel puțin nu cunosc ampla activitate a lui Andrei Șaguna, chiar dacă, după cum am și spus deja, o parte din viața lui se leagă de capitala Ungariei. Cum nu e necunoscut numele lui Gojdu, așa nu trebuie să rămână necunoscut nici numele altor români importanți, precum Iosif Vulcan, Iuliu Todorescu, sau ale corifeilor Școlii Ardelene, despre care, de altfel, am pomenit deja în timpul activității noastre în Budapesta. Cred că și Andrei Șaguna ar merita un loc decent. Chiar și un loc unde am putea așeza o placă comemorativă pentru această personalitate marcantă a românilor din Ardeal, și paralel cu această acțiune, ar fi foarte frumos ca treptat să cunoaștem viața și activitatea acestui om minunat, care a fost Andrei Șaguna.

Victoria Cozma

Stagiunea 2002–2003 a Centrului Cultural al României de la Budapesta s-a încheiat

Spectacolul tinerelor talente din România

Centrul Cultural al României de la Budapesta și-a încheiat stagiunea cu spectacolul tinerelor talente ale Fundației Culturale „Dana Ardelea” din București. Arhitecta bucureșteană *Dana Ardelea* este cunoscută în România datorită fundației care îi poartă numele, fundație care din anul 1998 are ca obiectiv încurajarea diferitelor forme de exprimare artistică a copiilor și tinerilor cu aptitudini dar cu posibilități materiale precare. Un alt obiectiv principal al fundației este promovarea elevilor de excepție ai Liceului de Muzică din București „Dinu Lipatti” și din alte școli de artă.

Încă din 1990, Dana Ardelea organizează primul grup de manechine, copii între 6 și 12 ani. Puternic atrasă de arta populară, Dana Ardelea, în creația vestimentară pe care ne-o propune, îmbină armonios elemente folclorice tradiționale românești cu linia modernă a costumației într-un ansamblu geometric și coloristic armonios, cu o subtilă manieră romantică.

Din marele palmares realizat de talentații copii din România amintim spectacolele susținute la Muzeul Țăranului Român, Sala Dalles, TV România 1, Muzeul Palatului Mogoșoaia, iar în străinătate la Muzeul Omului–Palatul Chaillot din Paris, Centrul Cultural Român „Aula Romaniae” din Viena, Institutul Cultural Român „Titu Maiorescu” din Berlin, etc.

Spectacolul prezentat la Centrul Cultural a avut

două părți. În prima parte, *Lavinia Ștefan*, *Mina Maria Beldimanescu* și *Andreea Cristea* au susținut un mini-concert de pian. Dificultatea partiturilor din clasicii muzicii simfonice: Beethoven, Bach, Bartók, Chopin, Liszt nu a fost un impediment pentru tinerele artiste în a demonstra că posedă o tehnică interpretativă aproape desăvârșită.

Partea a doua a spectacolului ne-a încântat privirea datorită tinerelor și tinerilor manechini, iar costumele de inspirație folclorică au primit din partea publicului aplauze furtunoase. Prezentarea de modă pentru copii a fost intercalată cu momente de muzică populară din Teleorman interpretată de *Lavinia Ștefan* și de muzică ușoară în interpretarea tinerilor *Alexandra Ciorte* și *Gabriel Ciocan*.

La încheierea stagiunii 2002–2003, putem afirma că, prin diversitatea programelor prezentate, Centrul Cultural al României de la Budapesta și-a îndeplinit cu succes misiunea de a prezenta publicului din Ungaria diversitatea culturii românești. Adresăm mulțumiri domnului director *Mircea Opriță*, doamnei director adjunct *Gabriela Matei* cât și întregului personal de la Centrul Cultural pentru momentele de înaltă cultură, pentru ospitalitatea cu care am fost primiți la sediul din strada Izsó.

Așteptăm cu nerăbdare deschiderea noii stagiuni!

Mihai Felician Cozma
Budapesta

Concert la parastas

La slujba de pomenire în amintirea marelui mitropolit Andrei Șaguna, credincioșii ortodocși din Budapesta, mulțumită Autogovernării Românești din sectorul XI, condusă de *Adela Chiș*, s-au putut bucura de concertul oferit de corul din Lugoj. După acest mic recital, a urmat o agapă frățască, unde s-a servit și colivă, mâncarea tradițională a parastasului.

Un film despre Ceaușescu

Regizorul maghiar de filme *Kovács Bence* a realizat o comedie de lung metraj cu titlul „Ceaușescu și poporul”. Pelicula filmată în Ardeal și București are două variante, una în limba maghiară și una în română. În rolurile principale găsim actori maghiari, precum *Boér Ferenc* (Nicolae Ceaușescu), *Biluska Annamária* (Elena Ceaușescu), *Bogdán Zsolt* (Nicu Ceaușescu). Rolul naratorului, reprezentat de un cioban amețit, i-a revenit lui *Diményi Áron*. Filmul „Ceaușescu și poporul”, care a trezit deja și interesul mai multor distribuitori de filme din diferite țări, a fost produs de studioul privat Cinedom din Brașov. În cinematografele din România premiera creației se prevede pentru lunile de toamnă.

Victoria C.

24 iunie e ziua nașterii Înainte Mergătorului Sfântul Ioan Botezătorul, zi care se mai numește și Sf. Ioan de Vară. Ziua aceasta coincide cu solstițiul de vară, de care se leagă multe obiceiuri, însoțite de acțiuni magice care au legătură cu focul, cu sărirea peste foc. Se practică în diferite părți ale lumii, mai cu seamă în țările nordice. Ungurii din ju-

Sărbătorile ciclului de vară

SÂNZIENELE

Sărbătoarea aceasta a ocupat un rol de seamă și în credințele românilor din satul Chitighaz, ele se leagă de o anumită plantă galbenă, numită sânziană.

prevesti viitorul familiei sau al fetelor de măritat. Se mai aruncau cu scop să se afle cine va fi cu noroc sau cine va muri devreme. Dacă cununa rămânea pe acoperiș, era semn vădit că acel ce arunca buchetul va trăi mult, dacă dimpotrivă, cununa cădea, era semn că acel care o arunca va muri. Între cununa de sânziene și cultul morților e o strânsă legătură, fiindcă familiile împloteau atâtea cununi câți morți aveau. Le duceau la morminte și le așezau pe cruci, cu scopul să apere răposatii de forțele malefice.

Acestei flori galbene, înmiresmate, îi erau atribuite și puteri vindecătoare în medicina populară. Se culegeau când erau în plină înflorire, se fierbea din ele ceai care era leac pentru tuse.

Pe la Sânziene e vremea maturității pentru tot soiul de ierburi și flori. Gospodinele se îngrijeau să adune toate acele buruieni de leac ale căror proprietăți binefăcătoare asupra sănătății sunt cunoscute. Oamenii de la sate se foloseau de medicina populară, aveau cunoștințe practice despre fiecare plantă, la ce se poate folosi, ce boală vindecă. Se mai foloseau și contra molii. Oamenii credeau că aceste flori feresc pe om de toate relele, aducându-i în același timp noroc în casă.

În zilele noastre, la Chitighaz nu se mai practică

obiceiul legatului de Sânziene. Această tradiție a dispărut cu totul, doar foarte

puține femei mai în vârstă își amintesc că pe vremuri și la noi în sat se cunoștea acest obicei. Datele pe care vi le-am prezentat le-am auzit de la soția lui Ioan Poptilcan, de la nana Floarea Nicula.

Maria Sarca Zombai
Fotografiile autoarei

dețul Nógrád până în anii 1920 au practicat sărirea peste foc. În timpul săririi peste foc se făceau prorocii de sănătate, de dragoste, se cântau cântece, se formau noi cupluri.

În *Descrierea Moldovei*, Dimitrie Cantemir amintește despre această zi sub denumirea Sânziene sau Drăgaică. În ziua aceasta, fetele s-au adunat, au ales dintre ele pe cea mai frumoasă fată și i-au dat numele de Drăgaică. Cu ea în frunte au mers pe câmp. I-au făcut o cunună împletită, i-au pus-o pe cap, astfel împodobită, Drăgaica s-a întors spre casă cântând și jucând, însoțită de fetele care au numit-o sora și superioara lor.

Floarea Sânzienelor e o plantă a cărei rădăcină trăiește și iarna, iar primăvara dă colț și, mai târziu, flori. Planta e erbacee din familia rubiaceae, cu tulpină rigidă, rotundă, frunzele îi sunt dispuse câte 8-10 în verticile, îngust-liniare ascuțite. Are flori galbene-aurii cu miros plăcut. Crește prin livezi, pășuni, margini de păduri, la marginea șanțurilor. Înfloarește prin iunie-iulie.

Aceste flori mirositoare le culegeau fetele, femeile; duceau acasă buchete mari de sânziene și alte flori cum sunt macul de câmp și albastrelele. Floarea o foloseau pentru prorocii. Sânzienele le aruncau pe acoperișul casei cu scopul de a

Piscuri de munți în România

1	2	3	4	5	6		7	8	
	9						10		
11						12			R↓
13						14			
		15	16		17			18	
19	20		21	22					23
24		25						26	
27				28			29		
30			31		32	33			
34						35			
↓									

ORIZONTAL: 1. În Munții Făgăraș se află cel mai înalt vârf de munde din România (2544 m) 9. Hămăiaște (de ex. cânele) 10. Simbol chimic 11. Altitudinea maximă a masivului muntos din Carpații Meridionali (2519 m) 13. Firmă – fără margini! 14. Și mare – și pe jumătate! 15. Doi-a! 17. Proiect, socotință 19. Televizor! 21. Critic, combativ 24. Masiv muntos în vestul Carpaților Meridionali (2501 m) 26. Mugetul vacii 27. Nor – încălzit! 28. Notă – goală! 29. Văzduh 30. Golf în apropierea Chinei 32. Liniștea, mângăia 34. Folositor, trebuincios 35. Grijă – fără de sfârșit!

VERTICAL: 2. Meșter al obiectelor din lut 3. Gălăgie, zgomot mare 4. DTĂ! 5. Decora, împodobește 6. Cap de – vâgăună! 7. Armenesc 8. Zăpadă, ninsoare 11. Vârf de munte în Munții Rodnei (2303 m) 12. Strigăt 16. Lichide 17. Salariu 18. Nimeni 20. Câștig 22. Obiecte zburătoare neidentificate 23. Voinicie, cutezanță 25. Viață, existență 29. Circ – netot! 31. 1050 – la romani 33. Logaritm, sau: Lege – goală!

– a. h. –

Când vizitează această localitate izolată dintr-un colț uitat al Europei, moartea vine răsând – aproape sub forma unei cărți umoristice. Cât timp trăiesc, cei 1.500 de locuitori ai Săpânței duc o existență rudimentară, arând pământul negru cu pluguri trase de cai, torcând lâna pentru păturile groase cu furcile, îngrijind turmele de oi și de vaci.

În zilele de duminică, ei savurează țuica, un lichid de fructe fermentate distilat în

Jurnal de Săpânța

Vei muri răsând, dacă nu ești mort deja

moartea, în timp ce poeziile, în majoritate în metru iambic, sunt o scuză finală pentru o viață adesea obișnuită.

„Epitafurile”, explică domnul Pop, „au fost concepute de Maestru, un mesaj de la cel

sunt un avertisment. Dumitru Holdiș a iubit prea mult strălucirea lunii, la Săpânța. Un schelet negru îl trage de picior în timp ce el ridică sticla la gură, iar epitaful denunță țuica drept o „adevărată otrăvă”.

„Ce se află pe pietre este adevărul”, spune domnul Pop, care are 46 de ani, stând în sufrageria vechii case din lemn a domnului Stan, unde trăiește acum el. Într-o localitate mică, spune el, „nu există secrete”.

Duminicile, domnul Stan se plimbă prin oraș pentru a mai afla bârfele, luându-și notițe într-un carnetel. O altă sursă de inspirație este priveghiul, când prietenii și rudele se adună ca să spună glume și scriu un omagiu poetic lung.

Dacă domnul Stan a fost un autodidact și nu a urmat nici o școală, domnul Pop este un cititor avid de literatură română și un mare admirator al poetului național Mihai Eminescu, din secolul XIX. Domnul Pop afirmă că propriile lui poezii, deși păstrează amprenta dialectului local, sunt mult mai aproape de limbajul literar decât ale domnului Stan.

Singura problemă, spune Pop, este că într-o localitate mică nu prea se poate face diferența între obiceiurile locuitorilor. „Viețile lor au fost la fel, dar ei doresc ca epitafurile să fie diferite”, spune el.

În lunile de vară, după ce își plantează cei nouă acri cu cai împrumutați de la un vecin, el începe să lucreze la plăcile mortuare.

Lemnul este o opțiune naturală într-o localitate în care multe case sunt încă

lului dictator comunist al României, Nicolae Ceaușescu, și al la fel de disprețuitei sale soții Elena. Domnul Pop spune că a pus la păstrare portretele, în așteptarea următoare schimbări de curent politic în România. „Cu timpul, ei vor reveni pe perete”, spune domnul Pop, reflectând înțelepciunea acumulată a est-europenilor care au fost martorii multor curente în ultimul secol. De fapt, comuniștii au îmbrățișat Cimitirul Vesel.

vase din cupru, merg la slujbele Bisericii ortodoxe și bârfesc în stația de autobuz sau la cafenea, îmbrăcați în costume populare viu colorate. Dar când un cetățean din Săpânța moare, țărănul Dumitru Pop, cioplitor în lemn și poet, își ia carnetelul cu notițe, cimitiruri și observații, și se pregătește să imprime un omagiu poetic și pictural al decedatului pe monumentul funerar din Cimitirul Vesel, cum îi spun sătenii, care se întinde lângă biserică.

Cele aproximativ 800 de picturi – un festival al culorii – îl prezintă pe mort fie în timpul vieții, fie în momentul în care l-a surprins

mort pentru lumea vie”. Maestrul a fost Ioan Pătraș Stan, care și-a scrijelit primul vers pe un mormânt în jurul anului 1935 și a înregistrat orașul sub forma unor poezii până la moartea lui, în 1977, când ucenicul lui, domnul Pop, a continuat. Plăcile de stejar pictate în albastru, decorate cu chenare florale și o multitudine de culori, pălesc rapid în clima aspră. Imaginile sunt rudimentare, ale unor femei trudind, ale unor țărani pe tractoare, un profesor la pupitrul său sau un muzician care cânta la vioara lui cu trei strune.

Uneori, pietrele funerare

făcute din bușteni iar aco-perișurile sunt din șindrilă. Domnul Pop alege un stejar din pădurile din apropiere și îl doboară singur.

Cioplirea se realizează într-o încăpere de lângă grajd. O masă pentru tăierea plăcilor este singura concesie făcută progresului de la moartea Maestrului. Picturile sunt mereu o problemă – cei care își pot permite, îi angajează pe cei trei ucenici ai domnului Pop să refacă culorile de pe mormintele rudelor, cam la 15 ani.

Sufrageria casei vechi a domnului Stan este o galerie cu obiecte cioplite de el – și cu fotografii ale cântăreților săi preferați de muzică populară.

Până anul trecut, când a primit un telefon de la muzeul din capitala județului, Sighetu Marmăției, aici se aflau și portrete ale bruta-

Pe un epitaf se află un funcționar comunist pe nume Ioan Holdiș, având secera și ciocanul în mâini și o Biblie deschisă pe o masă din spatele lui. (...)

Etnologii spun că cimitirul hazliu de la Săpânța este probabil o reflectare a unor atitudini care vin de pe vremea dacilor, primii locuitori ai României, și care au fost moștenite din tată în fiu, prin folclor, de atunci. Istoricul Herodot afirma că dacii erau neînfricați în luptă și mergeau răsând la moarte deoarece credeau că îl vor întâlni pe Zamolxe, zeul lor suprem.

Părintele Grigore Lutai, preotul ortodox al Săpânței, confirmă: „Oamenii de aici nu reacționează în fața morții ca și când ar fi o tragedie”, arată el. „Moartea este doar o trecere spre altă viață”.

Articol de Peter S. Green, apărut în NEW YORK TIMES (SUA)
Preluat din RADOR

Povestiri românești

Bazda norocului (Snoavă-legendă moldovenească)

În vremurile cele veci, pe când blagoslovenie Domnului era pe pământ, trăia un boier mare. În casa lui desjugase norocul și-și făcuse culcușul aci. Din pricina aceasta, orice făcea boierul îi ieșea bine; oriunde pune el mâna, pune și Dumnezeu mila.

Și era bine văzut și la curtea lui vodă. Nu că doară era vro mană mare de dânsul. Era și el domn ca toți oamenii; ci ia așa, pentru că avea noroc. De se auzea că vrăjmașul a dat năvală în țară, vodă chema îndată pe acest boier, îl trimitea asupra vrăjmașului, și el, te miră, pune vrăjmașul pe goană și mântuia țara de nevoi.

De se ivea vro foamete, vodă porunca boierului să ducă să vadă și să facă ce-o ști el, numai să potolească mânia lui Dumnezeu. Și el, boierul, cum se ducea, nu știu ce făcea, nu știu ce dregă, că numai ce auzeai că foametea, că molima s-a nimicit, și iară se întorcea binele.

Avuțiile îi curgeau ca ploaia. Holdele de pe moșiile lui burdușeau pământul. Vitele i se înmulțeau ca spuza și ca iarba. Sta și se mira și dânsul de atâta noroc ce căzuseră pe capul lui. Din pricina asta începuseră a se îngrijora. Simțea el că n-are să țină mult așa.

Nevasta și copiii îl mângâiau și voiau să-l scoată din părerea asta, el însă tăcea și își căuta de treabă.

Într-o zi se duseră să se scalde. El se uitaseră cu un inel mare pe deget, și nu știu ce făcuseră, că îi picaseră inelul în apă. Dar în loc să se scufunde, inelul plutea pe d-asupra apei. El se mirase de această minune, se dăduseră după inel, îl apucaseră și îl puseră pe deget.

Atâta noroc nu se mai văzuse! El ziseră: „*Aceasta este culmea norocului. De aci încolo n-are să fie bine de mine!*” Și așa și fuseră. Norocul își luaseră cele trei fuioare de la casa lui, și p-aci îi drumul!

Întorcându-se acasă, spuseră nevastei și copiilor ce i se întâmplatase la gârlă, apoi le ziseră:

— *Țineți-vă bine, dragilor mei, că atâta noroc n-are să ție mult. El trebuie să-și întoarcă cojocul.*

N-apucă să-și isprăvească voarba și d-odată se pomeniseră cu niște slujitori domnești, care se băgaseră la dânsul, și îi spuseră că-i osândit la temniță, și că toată averea lui îi luată pe seama domniei.

A vrut el să se ducă la vodă să se înțeleagă la cuvinte, dar nime nu-i mai dăduse pas! Puseră mâna

pe dânsul slujitorii, îl legară cobză și îl duseră la pușcărie.

El, de nevoie, se într-arma cu răbdare, și suferi toate asprimele tristeții.

Nevasta și copiii îi rămaseră pe drumuri.

Legat și ferecat în închisoarea lui, bietul boier nu mai știa nimic de ai săi. De mâncare îi aducea pazitorul, numai pâine uscată și apă.

Aștepta el să fie scos la judecată, ca să se dezvinovățească, fiinca se știa curat la inimă. A fost uitat acolo, nu știu cât timp. El trăia acum nici cu viii, nici cu morții. Aștepta din minut în minut să fie dus la moarte.

În loc de nevastă și copii, împregiurul lui acum avea paianjenii închisorii și șoarecii, care îi lua din mână și chiar bucăți de pâine uscată ce-i aduceau. Părul, barba și unghiile îi crescuseră ca la un om sălbatec. Se jăgăriseră bietul om, de nu-l mai cunoșteai.

De unde îi venise lui această urgie domnească?

Pizmașii îl păzmăseră la domnie că voise să-și vîndă pe domnul său, și câte și mai câte. Voda crezuseră și, fără a-l cerceta, porunci să-l arunce în închisoare și se și uitase de el.

Trecuseră multă vreme și boierul nu mai avea nădejde de scăpare.

Nevasta boierului, în timpul acesta, umbla și cruciș și curmeziș, se ruga și de bun și de rău, și de mare și de mic, și abia abia izbuit să dea ochii cu vodă.

Ea îi spuse neajunsurile în care se află și ea și copiii lor, îi înșiră cu d-amănăntul slujbele făcute de bărbatul ei țării, îl făcu să înțeleagă necazurile bietului om acolo în temniță, uitat de stăpân, uitat de oameni și de Dumnezeu, și îi ceruseră voie ca măcar să o lase să se ducă să-l vadă.

Dorința-i dobândiseră. Și într-un suflet se duseră la închisoarea bărbatului său. Acolo arătară pitacul lui vodă și i se deschiseră porțile temniței.

Intrând, nu-și mai cunoscuseră bărbatul: părul crescut și nepieptănat, barba îi ajungea aproape până la brâu, mustățile ca un stuț, hainele după dânsul putreziseră; sub dânsul o mână de paie și ș-acelea umede, de nu mai avea hal.

Boierul cum o văzuseră, o îmbrățișaseră să aibă răbdare, că Dumnezeu cearcă pe om, dară nu-l pedepsește așa îndelung. El o ruga să facă ce-o face, să-i aducă nițică varză acră, căci i-i s-a liniști inima de tot.

Nevastă-sa se duseră iute pe la prieteni, pe la cunoscuți, să ceară o varză, căci nici atât nu mai avea cu cât să o cumpere. Și, dobândind o varză acră, o puseră într-o oală și i-o duseră bărbatului.

După ce se vorbiră ce se vorbiră, a vrut el să mănânce nițică varză. Când colo, ce să vadă? Un șoricel dăduse în varză, și nici de dânsa nu avuseră parte.

Atunci începuseră să zâmbească și ziseră nevastei sale să-i aducă un bărbier, ca să-l radă și să-l tundă, căci acum s-au sfârșit toate necazurile și nevoile lor.

Încă vorbind, iată că vine temnițerul și îi spune că, din milă domnească, i se dă drumul de la închisoare.

Pasămite vodă, după rugăciunea muierii boierului, își aduse aminte de dânsul, — oarecând harnic și cedincios, — a luat în cercetare cu d-amănăntul toate învinovățirile ce i se aduseseră, se încredință că pe nedrept a fost osândit, și porunciseră să-l scoată din temniță, îi dăduseră toate averile înapoi și îl puseră iarăși în cinstea din care îl scoaseră.

Când binele ajunge la înălțime, să te aștepți la rău; când răul trece peste măsura firii, să te aștepți la bine.

(Din culegerile lui P. Ispirescu)

Aneecdote din vechime

La acieși dăpărtare

Cineva, înspăimântat, i-o raportat lui Leonidas:

— *Împărate, dușmanu îi tare aproape!*

Leonidas l-o lămurit:

— *Așe-i bine. Asta-nsamănă că și noi sîntem aproape dă dușmani.*

Fuga și statorniciie

On om ștoip din Sparta s-o băgat dă soldat în armata rejelui, dă camarazi lui ș-or bătut joc dă iel. Numa că știopului nu i-o păsă dă bajocora lor, ce le-o răspuns:

— *Pă câmpu dă luptă nu-i sușig dă fujitori buni, ce dă ostași statornici.*

Bogăție și domnie

Rejele Dionisos s-o băgat în odaie pruncului lui și, vâzând mulțime dă păhare din aur și din arjint, l-o ocărit, spunându-i:

— *Nu iești bun dă domnitor, dăuarece din păharăle căpătate dă la mine nici pă unu nu l-ai întrebuințat pântru a-ț cumpăra hortaci.*

Mânie lui Platon

Filozofu Platon odată s-o mânia pască măsură p-on rob lacom și năspălat d-a lui, așe că l-o temat la iel pă Speupsipos, on verișor d-a sorii lui, sfātuindu-l:

— *Du-l uomu aista și-l bate tu, dăuarece io înt-atâta-s dă supărat, dă nu mi să cuvine să-l pedepsăsc io.*

Putere averii

Cineva l-o ntrebat pă Diogenes că are familie, on prunc uă o fată? Filozofu i-o spus că n-are pă nime.

— *Atunci cine te-a ngropa dacă-i muri?*

Răspunsu o fost scurt:

— *Acela care are nevoie dă casa me.*

Am citit că...

Mai dăunăz, vinind acasă dă la casa satului, m-o prins o ploieță. Din păcate, nu pre mare, batăr că hotaru plânje după apă: *pă ici, pă colo crepăturile-s dă doauă jejele dă larje, sămănăturile să uscă „pă picioare”, uărzu și grăuu nu le-o dat pre mult dă lucrul la secerători, dă’ nici dîn cucuruz nu ne putem aștepta la o roadă care să umple hăngarele. Bine-nțales, baiu-i și mai mare dacă ne gândim la faptul că nici cilelalte părț dă țară n-or căpătat umezeală mai multă, așe dară seceta și în anu aista le-o adus — și le-a mai aduce încă, — multe pagube țaranilor și întrejii țări.*

No-amu, dăuarece n-am vrut să mă scald în drum, m-am tras su’ on nuc dîn fața cîsi lui Buricosu. Numa că păstă o clipă iacătă-mă co-n căbat în spate și c-on clop în cap: *adecate vărzu Toader Buricosu, bătrănu, dă colo dîn casă, m-o văzut că m-am tras dîn nante ploii su’ nuc, așe că m-o vinit înt-ajutor. Ne-am băgat coale în tărnaț, ne-am așezat la o măsuță, și cu asta ne-am și dat noi la voarbe.*

Cum îi suca, mai nante ne-am întrebat dă sănătate — iel ș-o înșirat baiurile lui, io le-am înșirat p-a mele, — apoi o vinit voarba și dă una și dă alta, dă’ până la urmă am ajuns și noi la nepotașii noști. *Întră noi fiie spus, pă măsuță o cheretă ș-o ieguță cu pălincă, pă care u-am și cuștutit,*

așe dară și voarbele noaște ni „s-or lunjit” oleacă.)

Bogăt și dăstul că, dăuarece Toader are și doi nepotași jemeni, vărzu n-o joit să-m înșire că în ce măsură năspus dă mare samănă unu pă altu cii doi pruncași: și tru-pește, și natura lor, dă’-ncă și glasu li p-o formă, așe că ctiar și lui i-i greu să-i dăschilinească, — mai cu samă și d-aceie, că ii șed la Julia, așe dară nu-i poate vide pre des.

Vorovindu-ne noi dă asămănările dîntră o parte a jemenilor, odată-l vād pă vărzu că scoate dîn budelarăș o fiuică, bunăuă on dărăbuț dă uisag, și i mi-l dă să-l citesc. Știre o fost scurtă, adecate cam atâta: *În Indii doi jemeni, moși dă câte 114 ani, or murit în acieși zî, batăr că or fost la sute dă kilometri unu dă altu. N-oamu asta-i numa una dîntră cile mai întărsante taine, pă care, să pare, numa Cel dă Sus le poate lămurii, dă’ noi numa stăm cu gura căscată.*

Pă când am gătat noi cu chestie asta, s-o dus și ploieța, m-am dus și io acasă, dă’ ș-amu ș-apoi în vin în minte o mulțime dă lucruri, pă care nici atunci nu le-o înțăleje, dac-aș trăi și io 114 ani. *Da’ cred că nu-s singur cu treaba asta... Nu-i așe?*

Vă dorește sănătate cât mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Fotbal

Cupa Confederațiilor s-a terminat în doliu

Moarte pe gazon

Lista lungă a fotbaliștilor răpiți de o moarte prematură s-a completat cu încă o victimă. Internaționalul camerunez **Marc Vivien Foe** s-a prăbușit din senin pe gazon în minutul 72 al semifinalei Cupei Confederațiilor, organizată în Franța. Scena ne amintește de tragediile similare în care au fost implicați **Cătălin Hâldan** și **Dárdai Balázs**, ambii stingând-se, practic, pe terenul de fotbal. Mijlocașul Foe, în vârstă de 28 de ani, a fost înconjurat de o echipă medicală internațională, care a încercat în zadar timp de trei sferturi de oră să-l readucă la viață. La dramă, de pe banca de rezerve a camerunezilor, a asistat și stelistul Nana' Falemi.

Mijlocașul Falemi este născut din mamă româncă și tată camerunez și a fost invitat în selecționata africană de antrenorul „leilor neîmblânziți”, Winfried Schäffer. În momentul când Foe a căzut pe gazon, jucătorul de la Steaua era pe marginea terenului, încălzindu-se pentru a intra în joc. „L-am văzut prăbușindu-se și am întreat de la un coleg dacă a fost lovit de cineva. Apoi, când am văzut că, fiind pe targă, îi atârnă o mână, mi-am dat seama că s-a întâmplat ceva rău,

dar nu mă gândeam la ceva atât de grav. Credeam că a fost un moment de slăbiciune, cauzat de căldură sau de efort. A trecut pe lângă mine în drum spre cabinetul medical al stadionului, însă speram să-și re-

vină. La 20 de minute după meci am ieșit pe teren, să facem o alergare și câteva mișcări de stretching. A venit cineva din vestiare și ne-a spus că Marc s-a stins. N-a făcut nimeni nimic, toți ne-am prăbușit. Apoi am intrat la infirmerie să-l vedem”, a povestit Falemi tragedia trăită din interior reprezentanților presei din România. Tot coechipierii lui Foe și-au amintit că prietenul lor la pauză nu avea nimic, chiar i-a spus colegului și amicului său Rigobert Song: „Trebuie să câștigăm, chiar dacă vom muri pe teren.” Atunci nu a crezut nimeni că afirmația se va împlini în sen-

sul ei propriu. Imaginile șocante s-au putut vedea și la televizor: mai întâi i-a venit în ajutor un jucător columbian, apoi coe-

chipierii și stafurile medicale cameruneze, columbiana și franceza. Unii dintre fotbaliștii de pe teren au privit îngroziți spre colegul lor lipsit de orice urmă de viață.

Marc Vivien Foe avea 28 de ani și era jucătorul clubului englez, Manchester City. A lăsat în urmă trei copii mici, o soție și milioane de admiratori. Lumea fotbalului a rămas șocată. Imaginile de după tragedie vor rămâne imprimate în memoria suporterilor. Înaintea următoarei semifinale, jucătorii francezi au ascultat imnul țării lor cu lacrimi în ochi, mulți dintre ei fiind prieteni cu camerunezul mereu zămbitor, care a murit la el acasă, fiind mult timp fotbalist la Lyon, locul tragediei. Finala Cupei Confederațiilor s-a desfășurat în doliu, membrii celor două selecționate ascultând cele două imnuri, înșirați unu câte unul și ținându-se de mână. Iar la sfârșitul meciului, decis în prelungiri, selecționata cameruneză învinsă de francezi a fost aplaudată de 80.000 de spectatori. După preluarea medaliilor și a cupei, francezii i-au invitat pe podium și pe colegii lor camerunezi, toți îmbrăcați în tricoul cu numărul 17, cel al coechipierului lor dispărut, iar în mijlocul alaiului s-a așezat fotografia uriașă a lui Foe.

Tragediile de genul celei întâmplate la Cupa Confederațiilor n-au ocolit nici fotbalul românesc nici pe cel unguresc. Deceniul trecut a fost cel mai îndoliat, Misa Klein, Ștefan Vrăbioru, Cătălin Hâldan, Zsiborás Gábor sau Dárdai Balázs fiind doar câțiva dintre fotbaliștii care au murit în timpul meciurilor sau al antrenamentelor.

1993: KOVÁCS GÁBOR, jucătorul de la RAFC, într-un meci de pregătire s-a prăbușit brusc. A fost bolnav de inimă, dar fără să fi știut.

MICHAEL KLEIN (33 de ani) a murit în timpul unui antrenament, în sala de forță, din cauza unui atac de cord.

ZSIBORÁS GÁBOR, anul straniu a continuat cu moartea portarului internațional care la un antrenament al selecționatei a leșinat și nu și-a mai revenit niciodată. După ce s-a aflat zile întregi în comă a murit cu câteva ore înaintea meciului Ungaria - Rusia, pentru care încă se pregătea și el.

1999: ȘTEFAN VRĂBIORU (23 de ani) în minutul 68 al partidei Rapid - Astra, fotbalis-

tul a suferit o hemoragie internă, care i-a provocat moartea în spital.

2000: CĂTĂLIN HÂLDAN (24 de ani) în timpul reprizei secunde a unui meci de pregătire a suferit un accident vascular cerebral, decedând în spital. Astăzi o peluză de pe stadionul Dinamo îi poartă numele.

2002: CRISTIAN NEAMȚU (21 de ani) a murit într-un spital din Cipru, din cauza hemoragiei cerebrale, suferită după o ciocnire cu colegul său, Marius Șuleap, la un antrenament efectuat de Universitatea Craiova.

DÁRDAI BALÁZS, fratele internaționalului Dárdai Pál a rămas întins pe gazon după o ciocnire ușoară. A murit la spital, peste puțin timp după accident. Tatăl jucătorului stătea pe banca tehnică a echipei Barcs.

Gabi Balint, noul tehnician la Timișoara

Postul atacant internațional român a preluat conducerea tehnică a echipei „Poli” AEK încă săptămâna trecută, după ce **Gheorghe Muțescu** a părăsit formația bănățeană, plecând în Turcia. **Balint** a făcut parte din „echipa de aur” al Stelei, cea care a câștigat Cupa Camionilor Europei, în 1986. În primul tur al negocierilor, președintele clubului, **Toni Doboș**, a prognostizat venirea pe malul Begăi, al lui **Walter Zenga**, dar acesta nu a răspuns solicitării. După ce **Iosif Rotariu**, s-a răzgândit, rămânând secundul lui **Anghel Iordănescu** la Națională, încă nu se știe cine va fi mâna dreaptă a lui Balint. Ex-tehnicianul de la Serif Tiraspol a părăsit echipa din Moldova, după ce cu aceasta a cucerit titlul țării. „Nu uit că aici sunt în Banat și eu am un mare respect pentru partea aceasta de țară.” - a declarat ziaristilor prezenți la prima sa vizită Stadionul „Dan Păltinișanu”. Noul antrenor n-a vrut să ofere detalii, încă, asupra jucătorilor pe care intenționează să-i aducă la echipă.

Pagină realizată de Ștefan Crâsta

Gheorghe Hagi, antrenor la Bursaspor

După un an și jumătate de odihnă, cel mai bun fotbalist român al tuturor timpurilor își continuă cariera de antrenor în Turcia. În urma eșecului suferit cu Naționala României, Hagi a refuzat mai multe oferte, venite din partea cluburilor din România. Noul antrenor din orașul turc Bursa a acceptat oferta localnicilor pentru că a evoluat șase ani, ca jucător, la Galatasaray în Turcia, țară pe care o consideră a doua sa patrie. **Gheorghe Hagi** a legat un contract pe trei ani care conține indemnizația de 600.000 de dolari pe an. La sfârșitul săptămânii trecute, fiind numit și oficial tehnician al echipei Bursaspor, a sosit la Bursa, împreună cu cei trei noi jucători ai formației turce. Portarul **Bogdan Vintilă**, fundașul **Iulian Miu** și mijlocașul **Cornel Frăsineanu** au fost achiziționați la sugestia lui Hagi. Aproape cu siguranță, colonia română se va întregi cu atacantul de la Stuttgart, **Ionel Ganea** care urmează să semneze un contract în zilele următoare. Bursaspor în campionatul trecut a luptat contra retrogradării, iar Hagi va stabili un prim obiectiv, după câteva zile de pregătire, timp în care va face cunoștință cu membrii lotului preluat.

Tenis

Victor Hănescu în „lumea bună” a tenisului

La numai trei săptămâni după parcursul excelent pe zgura de la Roland Garros, unde a ajuns până în turul trei, jucătorul român a repetat performanța obținută la Paris. Și asta a făcut-o chiar la prima participare pe iarba londoneză, la Wimbledon. În primele două tururi, bucureșteanul de 22 de ani a trecut fără probleme de spaniolul Portas și de argentinianul Chela, în a treia etapă a trebuit să recunoască supremația lui **Sjeng Schalken**, cel de al optulea favorit al turneului. După mai puțin de două ore de joc, tenismanul român a pierdut în trei seturi, 2-6, 4-6, 6-7, ratând calificarea în optimile de finală. Prin prezența în trei tururi ale tabloului principal **Victor Hănescu** a egalat

performanțele realizate de **Andrei Pavel** în anul 2000 și de **Adrian Voinea** în 2002. Pentru calificarea în turul trei Hănescu va primi 23,280 de lire sterline și 15 puncte în clasamentul ATP.

ȘAH
Szabó László

Mat în două mutări - ah -
(Rezolvare: Dd8)

ROMÂNIA

Luni 7 iulie

6.00 Jurnal de dimineață 6.15 ABC Util 6.30 Odiseea dimineții 7.00 Matinal de vacanță 8.00 Matineu de vacanță 8.30 Vacanță în stil mare 9.15 Teleshopping 10.00 Surprize, surprize (R) 12.00 Teleenciclopedia (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Teleshopping 13.30 Pro patria 14.30 Kronika 15.50 Festivalul Usturoiului 16.40 Desene animate 17.05 Serial. Dragoste și răzgunare 18.00 Jurnal 18.45 Să vezi și să nu crezi! 19.00 Dincolo de hartă 19.30 Serial. Agenția 20.30 A.P.T.R. 2003 21.50 Euro Police 22.10 Jurnalul de noapte 22.40 Profesioniști 23.40 Film. Țapul ispășitor 1.30 Jurnal (R) 2.15 A.P.T.R. 2003 3.25 Profesioniști 4.20 Serial (R). Agenția 5.05 Festivalul Usturoiului (R).

Marți 8 iulie

6.00 Jurnal de dimineață 6.15 ABC Util 6.30 Odiseea dimineții 7.00 Matinal de vacanță 8.00 Matineu de vacanță 8.30 Vacanță în stil mare 9.15 Teleshopping 10.00 Teazar folcloric (R) 11.00 Serial (R). Dragoste și răzgunare 12.00 Să vezi și să nu crezi! (R) 12.15 Festivalul Usturoiului (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Teleshopping 13.30 Puncte cardinale 14.00 Serial. În mintea lui Herman 14.30 Kronika 15.50 Serial. Destine secrete 16.40 Desene animate 17.05 Serial. Dragoste și răzgunare 18.00 Jurnal 18.45 Să vezi și să nu crezi! 19.00 Film. Tatăl miresii 21.05 România 1.... și strada 21.10 Serial. Suflete rătăcite 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna estival 23.30 Film. Nana 1.00 Jurnal (R) 1.45 Să vezi și să nu crezi! (R) 2.00 Film. Țapul ispășitor 3.50 Să vezi și să nu crezi! (R) 4.05 Serial (R). Suflete rătăcite 5.50 Interes general (R).

Miercuri 9 iulie

6.00 Jurnal de dimineață 6.15 ABC Util 6.30 Odiseea dimineții 7.00 Matinal de vacanță 8.00 Matineu de vacanță 8.30 Vacanță în stil mare 9.15 Teleshopping 10.00 Unu și unu (R) 11.00 Serial (R). Dragoste și răzgunare 11.55 Să vezi și să nu crezi! (R) 12.10 Serial (R). Destine secrete 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Teleshopping 13.30 Oameni ca noi 14.00 Serial. În mintea lui Herman 14.30 Convițuri 15.50 Serial. Destine secrete 16.40 Desene animate 17.05 Serial. Dragoste și răzgunare 18.00 Jurnal 18.45 Să vezi și să nu crezi! 19.00 Unu și Unu 20.00 Film. Tatăl miresii 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna estival 23.30 Film. Nana 1.05 Jurnal (R) 1.50 Să vezi și să nu crezi! 2.05 Film. Cruciada în viitor 3.40 Să vezi și să nu crezi! (R) 3.55 Serial. Baywatch Hawaii 4.45 Să vezi și să nu crezi! 5.00 Teazar folcloric (R).

Joi 10 iulie

6.00 Jurnal de dimineață 6.15 ABC Util 6.30 Odiseea dimineții 7.00 Matinal de vacanță 8.00 Matineu de vacanță 8.30 Vacanță în stil mare 9.15 Teleshopping 10.00 Unu și unu (R) 11.00 Serial (R). Dragoste și răzgunare 11.55 Să vezi și să nu crezi! (R) 12.10 Serial (R). Destine secrete 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Teleshopping 13.30 Spectacolul lumii... 14.00 Serial. În mintea lui Herman 14.30 Panorama 15.50 Serial. Destine secrete 16.40 Desene animate 17.05 Serial. Dragoste și răzgunare 18.00 Jurnal 18.45 Tragerile Joker și Loto 5/40 19.00 Unu și unu 20.10 Film. Luminile Nordului 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna estival 23.30 Film. Simpatico 1.20 Jurnal (R) 2.05 Să vezi și să nu crezi! (R) 2.20 Film (R). Luminile Nordului 3.55 Să vezi și să nu crezi! (R) 4.10 Serial. Baywatch Hawaii 5.00 Călătoriile lui '03 (R).

Vineri 11 iulie

6.00 Jurnal de dimineață 6.15 ABC Util 6.30 Odiseea dimineții 7.00 Matinal de vacanță 8.00 Matineu de vacanță 8.30 Vacanță în stil mare 9.15 Teleshopping 10.00 Unu și unu (R) 11.00 Serial (R). Dragoste și răzgunare 11.55 Să vezi și să nu crezi! (R) 12.10 Serial (R). Destine secrete 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Teleshopping 13.30 Conferința de presă 14.25 Tribuna partidelor parlamentare 14.55 Călătoriile lui '03 (R) 15.50 România politică 16.0 Interes general 17.10 Mileniul modei 18.00 Jurnal 18.45 Să vezi și să nu crezi! 19.00 Unu și unu 20.00 Film. Alt filaj 22.00 Reflecții rutiere 22.15 Jurnalul de noapte 22.45 Taverna estival 23.45 Film. Față în față 2.05 Jurnal (R) 2.50 Film. Simpatico 4.40 Să vezi și să nu crezi! (R) 4.55 Serial. Baywatch Hawaii.

Sâmbătă 12 iulie

6.00 Vară pentru voi 7.00 Desene animate 8.00 Matineu de vacanță 9.00 Teleshopping 9.15 Serial. Băieții de la Sport 10.00 Auto Club 10.30 Casa de vacanță 11.10 Călătoriile lui '03 12.10 Serial. Aglomerație în garaj 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Vacanță în direct 15.00 Serial. Vorba lui' Jim 15.30 Franța aproape de noi 16.00 România și Franța mereu aproape 16.30 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Jurnal 18.45 Să vezi și să nu crezi! 19.00 Unu și unu 20.00 Film. Pretty Woman 22.10 Jurnalul de noapte 22.25 Kara Ok TVR 23.40 Film. Vânătoarea vânzătorilor de moarte 1.20 Jurnal (R) 2.05 Să vezi și să nu crezi! (R) 2.20 Film. Politist la New York 3.50 Să vezi și să nu crezi! (R) 4.05 Serial. Baywatch Hawaii 4.55 Puncte cardinale (R) 5.25 Teleshopping.

Duminică 13 iulie

6.00 Universul credinței 8.00 Desene animate 9.00 Matineu de vacanță 9.00 Serial. Dragă, am micșorat copiii! 9.45 Serial. Băieții de la Sport 10.15 Serial. Așa e viața! 11.00 Viața satului 12.00 Teazar folcloric 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Vacanță în Direct 14.40 Circul Soarelui 15.30 Ora Olimpică 16.00 Bravissimo! 18.00 Jurnal 18.45 Tragerile Loto 6/49 și Noroc 19.00 Unu și unu 20.00 Film. Belfégor, fantoma de la Luvru 21.55 Jurnalul de noapte 22.10 Zona publicitară 22.40 Film. Dincolo de nori 0.30 Auto Club (R) 1.00 Jurnal (R) 1.45 Să vezi și să nu crezi! (R) 2.00 Film (R). Belfégor, fantoma de la Luvru 3.40 Să vezi și să nu crezi! (R) 3.55 Serial. Baywatch Hawaii 5.00 Universul credinței (R).

TVR

Luni 7 iulie

6.00 Sfertul rutier 6.15 Desene animate 7.00 Serial (R). Miracole 8.00 Documentar 8.30 Serial. Rod, Lucy și prietenii lor extraterestrii 9.00 Film puzzle (R) 10.15 Triptic 11.00 Serial. Fărmece 12.00 Știri 12.15 Patrimoniu Românesc 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Tineri și îndrăgostiți 16.00 Știri 16.10 Veni, Video, Vici! 16.30 Călătorind prin țară 17.00 Televiziunea, dragostea mea! (R) 18.00 Poveștile Dunării 18.15 Serial. Saint Tropez 19.15 Serial. Miracole 20.15 Prim plan 20.30 Telegazetă 21.00 Sport plus 22.00 Film. Luptătorii anului 2009 23.30 Alea cu Ghimpi (R) 23.45 Prim plan 0.50 Documentar (R) 1.20 Film. Întoarcerea marelui Rocca 3.00 Veni, Video, Vici! (R) 3.15 Poveștile Dunării (R) 3.30 Sport plus (R) 4.30 Călătorind prin țară (R) 5.00 Știrile serii 5.30 Telegazetă (R).

Marți 8 iulie

6.00 Sfertul rutier 6.15 Desene animate 7.05 Serial (R). Miracole 8.00 Documentar 8.30 Serial. Rod, Lucy și prietenii lor extraterestrii 9.00 Tonomatul DP 2 11.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 12.00 Știri 12.15 Tribuna partidelor parlamentare 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Tineri și îndrăgostiți 16.00 Știri 16.10 Veni, Video, Vici! 16.30 Călătorie la pas 17.00 Arhitectură sacră 18.00 Poveștile Dunării 18.15 Serial. Saint Tropez 19.15 Serial. Miracole 20.15 Prim plan 20.30 Telegazetă 21.00 Serial. Polițiștii de la „Blue Murder” 22.00 Teatrul. Don Carlos 0.05 Serial (R). Saint Tropez 1.00 În jurul lumii (R) 1.30 Film (R). Luptătorii anului 2009 3.00 Veni, Video, Vici! (R) 3.15 Serial (R). Polițiștii de la „Blue Murder” 4.15 Poveștile Dunării (R) 4.30 Călătorie la pas (R) 5.00 Știrile serii 5.30 Telegazetă (R).

Miercuri 9 iulie

6.00 Sfertul rutier 6.15 Desene animate 7.05 Serial (R). Miracole 8.00 Documentar 8.30 Serial. Rod, Lucy și prietenii lor extraterestrii 9.00 Tonomatul DP 2 11.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 12.00 Știri 12.15 Patrimoniu Românesc 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Tineri și îndrăgostiți 16.00 Știri 16.10 Veni, Video, Vici! 16.30 Eco – Magazin 17.00 Arhitectură sacră 18.00 Poveștile Dunării 18.15 Serial. Saint Tropez 19.15 Serial. Miracole 20.15 Prim plan 20.30 Telegazetă 21.00 Eurofootball 22.00 Film. Kika 24.00 Serial (R). Saint Tropez 1.00 Documentar (R) 1.30 Film (R). Kika 3.20 Poveștile Dunării (R) 3.35 Eurofootball (R) 4.30 Eco – Magazin (R) 5.00 Știrile serii 5.30 Telegazetă (R).

Joi 10 iulie

6.00 Sfertul rutier 6.15 Desene animate 7.05 Serial (R). Miracole 8.00 Documentar 8.30 Rod, Lucy și prietenii lor extraterestrii 9.00 Tonomatul DP 2 11.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 12.00 Știri 12.15 Tribuna partidelor parlamentare 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Tineri și îndrăgostiți 16.00 Știri 16.10 Veni, Video, Vici! 16.30 Aventuri în România 17.00 Arhitectură sacră 18.00 Poveștile dunării 18.15 Serial. Saint Tropez 19.15 Serial. Miracole 20.15 Prim plan 20.30 Telegazetă 21.00 Serial. Stăpânul animalelor 22.00 Film. Martor tăcut: crimă la zero grade 23.45 Alea cu Ghimpi (R) 24.00 Serial (R). Saint Tropez 1.00 Minunățiile Americii (R) 1.30 Film (R). Martor tăcut 3.20 Poveștile Dunării (R) 3.35 Serial (R). Stăpânul animalelor 4.30 Aventuri în România (R) 5.00 Știrile serii 5.30 Telegazetă (R).

Vineri 11 iulie

6.00 Sfertul rutier 6.15 Desene animate 7.05 Serial (R). Miracole 8.00 Documentar 8.30 Serial. Rod, Lucy și prietenii lor extraterestrii 9.00 Tonomatul DP 2 11.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 12.00 Știri 12.15 Patrimoniu Românesc 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Tineri și îndrăgostiți 16.00 Știri 16.10 Veni, Video, Vici! 16.30 Week-end în Oltenia 17.00 Arhitectură sacră 18.00 Poveștile Dunării 18.30 Televiziunea, dragoste mea! 19.15 Serial. Miracole 20.15 Prim plan 20.30 Telegazetă 21.00 Serial. Central Park West 22.00 Film. Un strigăt disperat 23.45 Prim plan (R) 24.00 Remix 1.00 Documentar 1.30 Film (R). Un strigăt disperat 3.00 Veni, Video, Vici! (R) 3.15 Poveștile Dunării (R) 3.30 Serial (R). Central Park West 4.30 Week-end în Oltenia (R) 5.00 Știrile serii 5.30 Telegazetă (R).

Sâmbătă 12 iulie

6.00 Sfertul rutier 6.15 Desene animate (R) 6.45 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Serial (R). Miracole 8.00 Generația@ 9.00 Top sport 9.30 Arca lui Noe 10.00 Desene animate 10.30 Răscruci 11.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 12.00 Știri 12.15 Vezi 2, vezi Europa 12.30 Insolit 13.00 Film puzzle 14.00 Călărie 15.30 Atlas 16.00 Știri 16.10 Veni, Video, Vici! (R) 16.30 Serial. Aventurile familiei Twist 17.00 Serial. Saint Tropez 18.00 Serial. Miracole 19.00 Film. Prietenii în vacanță 20.30 Telegazetă 21.00 Film. Vorbești de lup și... 22.35 Vocele Europei 23.35 Serial. Turneul 0.30 Top sport (R) 1.00 Serial (R). Aventurile familiei Twist 1.30 Film (R). Prietenii în vacanță 3.00 Atlas (R) 3.30 Serial (R). Saint Tropez 4.30 Răscruci (R) 5.00 Insolit (R) 5.30 Telegazetă (R).

Duminică 13 iulie

6.00 Muzica populară din Bucovina 6.30 Desene animate (R) 7.00 Serial (R). Miracole 8.00 Ferma 9.30 Medalion de interpret 10.00 Desene animate 10.30 Serial. Mărul lui Newton 11.00 Festivalul Internațional de Cântec și Dansuri pentru Copii – Aspendos, Turcia 2003 12.00 Știri 12.15 Călător în Orient 12.45 Aleargă pentru viața ta 14.00 Călărie 15.30 Cronici mediteraneene 16.00 știri 16.10 Alea cu Ghimpi 16.30 Serial. Aventurile familie Twist 16.30 Serial. Saint Tropez 18.00 Serial. Miracole 19.00 Atenție, se cântă! 20.30 Telegazetă 21.00 Piersic show 22.30 Film. Întoarcerea marelui Rocca 0.20 Serial (R). Aventurile familiei Twist 0.45 Aleargă pentru viața ta (R) 2.00 Film (R). Vorbești de lup și... 3.35 Serial (R). Saint Tropez 4.30 Călător în Orient (R) 5.00 Știrile serii 5.30 Telegazetă (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

7 Iunie, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

8 Iunie, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

9 Iunie, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanzpremiera „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

10 Iunie, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

11 Iunie, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foia românească” 11.55: Avanzpremiera „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul Vârșnicilor 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

12 Iunie, SÂMBĂȚĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” – magazin radiofonic euroregional 15.58: Încheiere.

13 Iunie, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

9 iulie 2003 (mtv ora 14.25)

Reluare: 12 iulie 2003 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Concertul orchestrei de cameră a Filarmonicii din Arad, susținut recent în Catedrala Sf. Nicolae din Giula, și taberele de copii, organizate în ultima săptămână din iunie la Giula, vor sta în centrul următoarei ediții a emisiunii Ecranul Nostru. Succesul concertului din catedrala giulană a fost garantat de repertoriul alcătuit din opere de Bartók, Bach sau Vivaldi și de evoluția tânărului solist Dorin Tucă.

Realizator: Tiberiu Boca

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 7 iulie 2003

16.00–16.30 EVAntai 16.30–17.30 Vara cu noi – magazin regional 17.30–18.00 Știri regionale.

Marți, 8 iulie 2003

16.00–16.30 Banatica (emisiune în limba germană). 16.30–17.30 Spații subiective 17.30–18.00 Știri regionale.

Miercuri, 9 iulie 2003

16.00–18.00 Campionatele mondiale de box.

Joi, 10 iulie 2003

16.00–16.30 Banatica (emisiune în limba sârbă) 16.30–17.00 Pe fază 17.00–17.30 Lege pentru toți 17.30–18.00 Știri regionale.

Vineri, 11 iulie 2003

16.00–17.30 Campionatele mondiale de box.

Sâmbătă, 12 iulie 2003

16.00–17.30 Vara cu noi – magazin regional 17.30–18.00 Știri regionale.

Duminică, 13 iulie 2003

16.00–16.30 Magazinul copiilor 16.30–17.00 Film documentar 17.00–17.30 Spiritul vremii 17.30–18.00 Musica Viva.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24

pe 756 kHz

Internet: www.rrr.ro

e-mail: ro@rrr.ro

Tel./fax: 00-40-21-3142118

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 259-430552, Fax.: 259-427372
E-mail: inbox@rve.net
– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vârstă
Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
<http://www.rve.net>
TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sâmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Când muzica se îmbină cu smerenia spiritului

Sâmbăta trecută, în Catedrala cu hramul Sf. Nicolae din Giula, parcă s-ar fi oprit timpul. Venerabila biserică de două secole a încetat să îmbătrânească, fiind învăluită în aura bucuriei muzicii. Ziua a fost o adevărată sărbătoare a melomanilor din orașul Giula.

Orchestra de cameră a Filarmonicii din Arad a fost invitată la Giula de Autogovernarea pe Tară a Românilor din Ungaria și de Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria. Sub bagheta maestrului *Dorin Frandేశ*, cu concursul solistului *Dorin Tucă*, muzicienii arădeni au interpretat „Dansuri românești” de Bartók, „Concertul brandenburgic nr. 3” de Bach și „Anotimpurile” de Vivaldi.

Noutatea acestui eveniment a constat în faptul că pentru prima dată s-a or-

ganizat un astfel de concert de muzică clasică în biserica din Orașul Mare Românesc din Giula.

– Este întâiul concert de muzică clasică, dar sperăm să nu fie ultimul, ci acesta să fie primul dintr-o lungă serie – ne-a mărturisit Prea Sfințitul Episcop Sofronie despre planurile de viitor. – Ideea a venit pentru că mie personal îmi place foarte mult muzica și, fiind originar din Arad, unde există o filarmonică foarte bună – recunoscută în întreaga Europă – m-am gândit că ar fi bine dacă această filarmonică de stat din Arad ar veni

la Giula. Am dorit să arăt că Biserica Ortodoxă nu este o biserică închisă în niște canoane rigide, ci dimpotrivă, există o foarte mare libertate a Duhului Sfânt. Astfel, este cu puțință și un concert de muzică clasică într-o biserică ortodoxă.

– Cum vi se pare, în ce măsură a fost receptiv publicul?

– Cred că a fost. Pe lângă credincioșii obișnuiți ai catedralei au fost și intelectuali din oraș și i-am adus și pe copiii de la taberele de autocunoaștere, respectiv cea biblică. Prin acest program cred că biserica și-a putut pune în funcție dimensiunea ei culturală și, bineînțeles, mă rog la Dumnezeu ca astfel de programe să se mai poată derula și în viitor.

Tânărul solist Dorin Tucă a dovedit și publicului giulan că este un adevărat geniu al viorii.

– Cum atinge cineva o ast-

fel de performanță la o vârstă așa de fragedă?

– De mic copil am iubit muzica. Am cântat cu vocea de la trei ani, iar mama mea a conștientizat acest lucru și la vârsta de șapte ani s-a gândit ca să mă înscrie la liceul de artă. De altfel, numai prin muncă se poate ajunge acest nivel la care am ajuns eu.

– Putem să aflăm ce vârstă ai acum?

– La 21 aprilie am împlinit vârsta de 16 ani. Atunci eram chiar la Londra, la un curs de specializare, în vederea muzicii de cameră. Am avut multe concerte și în străinătate.

– Care este scopul tău în viață?

– Așa cum îi spuneam și mamei mele, doresc să ajung pe cele mai înalte scene ale lumii.

– La ce anume te gândești?

– Mă gândesc la Moscova, Londra, Paris ba chiar și la America.

A. Becan

Foto: Aurel Papp

FOAIA
românească
4 IULIE 2003
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Păcșas. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2003: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.